

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ADOLF DITLEV JØRGENSEN

OG HUSTRU

IDA MARIE PEDERSENS

SLÆGTEBOG.

24. M A R T S 1894.

TRYKT SOM MANUSKRIFT.

Kjøbenhavn. — Nielsen & Lydiche.

Adolf Ditlev Jørgensen (Adolph Detlef Jürgensen), født 11. Juni 1840 i Gråsten; opnævnt efter sin fader og degnen Detlef Löck. Rigsarkivar.

Ida Marie Pedersen, født 17. Oktober 1847 i Randers; opnævnt efter sin faders søstre.
Viede i Mortenskirken i Randers 24. Marts 1869.

B ø r n.

Adolf Fredrik, født i København, Vesterbrogade 146, 22. Marts 1870; opnævnt efter sin farfader og morfader.

Erik Erstad, født sst. 17. November 1871; opnævnt efter sin mormoders pigenavn Erstad.

Troels Georg, født i København, Bakkegårdsvej 15, 2. Februar 1874; opnævnt efter sin moders oldefader og farbroder.

Olav Eskil, født sst. 4. November 1875; opnævnt efter sin moders morfader og sin gudfader Olav Kayser.

Marie Elise Margrete, født sst. langfredag, 26. Marts 1880; opnævnt efter sin farmoder.

A. D. JØRGENSENS SLÆGT.

Fædreneslægt.

Første slægtled.

Jørgen Jakobsen. Var 1696—1737 borger i Flensborg, og boede i huset nr. 41 (nu 45) nord for den danske Helligåndskirke. Efter Frue sogns kirkebog blev han begravet d. 30. Maj 1737.

Hans hustru **Marine** (Marinke, d. e. Maren) **Petersdatter** boede på samme sted til året 1756. Hun var datter af førmanden Peter Post og hustru Maren. Denne var født c. 1642 og levede endnu 1722 som enke. En søn af hende kom til at grundlægge familiens velstand.

Brev fra Asmus Jürgensen (1800—1879), dat. Alstads-
houg, d. 1. Juni 1876:

„Min faders bedstemoders broder havde været snedkersvend, og da der i den tid udbrød en opstand (!) blandt håndværksstanden eller den lavere folkeklasse, så flygtede han og hans intime ven — navnet har jeg glemt — til Amsterdam og derfra til Batavia, hvor de begge fik arbejde på værftet. Efter en tids forløb, da han var bleven kendt og agtet i byen, fik han en invitation af en meget rig og ansét købmandsenke. Konen modtog ham meget venlig og indledede en samtale med ham, i hvilken hun tilsidst tilbød ham hånd, hjerte og formue Men han tålte ikke klimatet og da han omsider følte sit endeligt nær, bad han konen, at hun ifald hun vilde gifte sig igen efter hans død, at hun da vilde tage hans ven. Således gik det også; efter hans død giftede hun sig med denne og oprettede et testamente, efter hvilket formuen skulde tilfalde min grandonkels familie efter den længstlevendes død, da begge ingen arvinger havde og da de havde ham at takke for deres lykkelige

samliv. Min oldefader Jürgen erholdt efterretning fra Holland, at arven var at hæve der. Med dette dokument gik han til sin arbejdsherre, en købmand Hansen, og bad denne om råd for at få arven hævet. Hr. H. påtog sig meget beredvillig at rejse til Amsterdam og besørge alt på det bedste. Min oldefader erholdt vel efter hans stilling en klækkelig sum, men hr. Hansen blev kort efter en af de rigeste købmænd i Flensborg. Jeg var kuns barn, da jeg hørte denne fortælling af min fader, men det forekommer mig bestemt, at det skulde være denne Hansen, der skænkede Flensborg endel stiftelser, der endnu kaldes: Gotthard og Anna Hansens milde stiftelser.*) — Der blev i min barndom i familien bevaret et venligt brev fra min old-onkels ven, der dog ved cirkulationen kom bort.“

Akterne til en kongl. resolution gennem rentekammeret, dat. 12. Maj 1722:

1. Amtsforvalteren i Flensborg, J. Thomsen, gør anmeldelse til rentekammeret om, at en Hans Post i Flensborg med flere andre for nogle år siden gennem købmand Detlev Hansen har modtaget en stor arv fra Holland, uden at de har betalt den pålagte krigsskat af den. 3. Jan. 1722.
2. Borgemestre og råd i Flensborg svarer på kammerets henvendelse af 6. Jan. i den anledning; 12. Jan. 1722. Det hedder i denne skrivelse:

„Wir berichten hierauf unterthänigst gehorsamst, dass wir heute die sämptl. Interessenten, als Maria Postes, Peter Postes weyland Fuhrmanns alhie Wittibe, nebst ihren beyden Kindern und Sohnes Kinde; sodann Anna Nommensen, Peter Nommensen weyland Schiffers alhie Wittwe, nebst ihren beiden Töchtern cum curatoribus und Tochterkinder Vormunde Broder Brodersen, gerichtlich vorfodern lassen, welche aussagen:

Dass sie Anno 1719 nach und nach aus Ost-Indien über Holland erhalten 22,720 fl. 5 styver, welche in zwey Theile getheilet wären, und hätten davon bekommen:

Maria Postes nebst ihren beyden Kindern, als Asmus Petersen Post, Fuhrmann alhie, und Marinke, Jürgen

*) Købmanden Detlev Hansen, som hentede pengene i Holland, var fader til den i året 1786 afdøde Gotthard H., som oprettede legater af en kapitalformue på 640,000 kroner.

Jacobsen Grobbeckers Ehefrauen, und ihres verstorbenen Sohnes Kind, Peter Petersen, Seefahrender, die eine Helfte, als 11,360 fl. $2\frac{1}{2}$ st. auf $\frac{1}{4}$ Parth . . . 2840 fl. 5 d.

Der Maria Postes, ihres Sohnes Asmus Petersen Postes, und Sohnes Kindes Peter Petersen, Anpart wären mehrentheils noch vorhanden: Jürgen Jacobsen aber habe von seinem Antheil ein Schiffspart gekauft, sein Haus etwas verbessern lassen und seine Tochter ausgesteuert, also ein gut Theil davon verwand.

Sie hätten nicht gewust, dass sie Krieger-Steuer davon bezahlen sollen, wie denn sie Maria Postes eine alte Frau von 79 Jahren wäre, schlecht und fast taub, sonst würden sie bey der Amtsstuben sich gemeldet haben; sie wären aber willig die Kriegersteuer davon zu geben.

Die andere Helfte hätte gekriegt Anna Nommensen, nebst ihren beiden Töchtern, als Ingeborg, so an Jacob Tarckel, Bürger und Kaufhändler alhie verheuratet, und Anna Catharina, so an Schiffer Jürgen Rademacher verehelichet, und Tochter Kinde, nahmentlich Maria Catharina, welcher Broder Brodersen zum Vormund constituiret, und wären auf $\frac{1}{4}$ p. gekommen 2840 fl. 5 d.

Anna Nummensen gibt vor, dass sie stadtkundig arm gewesen und in grossen Schulden gesteckt, so sie bezahlet und nicht mehr übrig habe als etwa 900 Rth.

Sagen sie aus, dass sie Anno 1720 insgesamt annoch empfangen 1150 fl. Holl., welche sie auch in zwey gleiche Theile getheilet hätten, davon bekommen

Maria Postes nebst ihren beyden Kindern und Sohnes Kinde die eine Helfte, also 575 fl., auf $\frac{1}{4}$ Part — $143\frac{3}{4}$ fl. Anna Nummensen nebst ihren beyden Töchtern und Tochterkinde die andere Helfte als 575 fl. auf $\frac{1}{4}$ Part — $143\frac{3}{4}$ fl. Vorgemeldte Maria Postes berichtet ferner, dass sie vor 14 Jahren nach ihrem zu Batavia in Ost-Indien verstorbenen Sohn etwas geerbet, davon, weil sie damals arm und in schlechtem Stande gewesen, sie ihre Schulden bezahlet und den Rest zwischen sich und ihren Kindern getheilet, so davon ihre Häuser bezahlet und sich eingerichtet.“

3. Borgemestre og råd i Flensborg indsender en opgivelse af de beløb, som de pågældende arvinger endnu ejede i rede penge i de år, da krigsskatten skulde have været svaret. Maria Postes og Anna Nummensen var sengeliggende, men opgav henholdsvis ved sønnen Asmus Post og formynderen Detlef Hansen. 21. Febr. 1722.
4. Rentekammerets beregning af dobbelt krigsskat af de pågældende beløb, således som de indstiller sagen til kongens afgørelse. Herefter ejede Maria Postes i årene 1720—21 . 1800 rdl.
 Asmus Petersen Post c. 950 rdl.
 Jürgen Jacobsen 1719: 831 rdl. 32 sk.; 1720: 855 rdl.
 1721: 661 rdl. 32 sk.
 Peter Petersen Post 930 rdl.
5. Kongl. resol. dat. Skanderborg, d: 12 Maj 1722, at Maria Postes og medarbejdere skal fritages for deres formues konfiskation imod at betale dobbelt krigsskat af de rede penge, som de ejede i årene 1719—21. Skatten beløb sig til ialt 602 rdl. 46 sk. —

Ansættelse til krigsskat 1718 (1719):

Jürgen Jacobsen, Tagelöhner (1719: und Grobbecker)	1 Rth.—sch.
Frau	1 „ — „
1 Kind, aber keine Dienstleute — „ 16 „
(1719: 2 Kinder, kein Dienstvolk)	. — „ 32 „)

Asmus Post, Fuhrmann	1 Rth.
Frau	1 „
Elsabe Cornelsen } Maren Postes }	beide alte Tagl. Frauen.

En sammenligning mellem flere lister viser, at Jørgen J. boede på det angivne sted, medens Asmus Post havde hus i gaden op til Friseport, på sydsiden, og hans moder boede i stedet nærmest Friseport på nordsiden. Her boede Asmus Post 1743, medens hans tidligere hus da ejedes af kandestøber Peter Scherffenberg.

Kongebrev for Jørgen Jakobsens datter Ingeborg:

Wir Friederich der Vierte etc. thun kund hiemit, dass Wir auf allerunterth. Ansuchen allergn. concediret und bewilliget haben, dass Unser Unterthan Peter Hansen, Bürger und Schiffer in Unsrer Stadt Flensburg sich mit seiner verlobten Braut Ingeborg Jürgens, Jürgen Jacobsen Schiffer dasselbst ehelebliche Tochter, ohne vorhergehende sonst gewöhnliche Verlöbniss oder Abkündigung von der Canzell durch des Priesters Hand im Hause ehelich copuliren und zusammen geben lassen mögen

Urkundlich etc. Friederichsburg, d. 30. Sept. 1721.

Vielsen fandt efter Frue sogns kirkebog sted d. 12. Nov. s. år. 1743 boede i nr. 41 nord for Helligåndskirken:

Seel. Jürgen Jacobsen Grobbecke Wittwe.

Schiffer Peter Hansens Wittwe.

De blev sat i skat henholdsvis til 24 skill. og 2 rdl.; i samme hus boede 7 personer, som ikke svarede skat på grund af fattigdom.

Andet slægtled.

Jakob Jürgensen, født 14. Avgust 1706; hvedebrødsbager i Flensburg; stod udenfor lavet som „fribager“. Han ejede stedet nr. 506—7 på Angelbogades sydside. *) † 1. Febr. 1782.

Hans hustru **Anna** var født 25. Nov. 1712 og datter af brændevinsbrænder Markus Petersen og Marin Jørgensdatter, som ejede stedet nr. 510 på Angelbogades sydside, nærmere Søndertorv. † 19. Juni 1756.

Optegnelser af Jakob Jürgensen, af hans søn Asmus indførte foran i Joh. Lassenius, Heilige Moralien, 1733:

Dieses ist copijirt von Asmus Jürgensen d. 2. August 1779.

A. 1706, d. 14. August bin ich Jacob Jürgensen auf diese Welt gebohren.

A. 1712, d. 25. November ist meine Frau Anna Jacobs auf diese Welt gebohren.

*) Skattemandtallet af 1743: Distrikt XIII nr. 33: J. J. Weisbecker, 1 Geselle, 1 Knecht, 2 Mägde, 2 Lejrjungen, 2 Ammen. Han måtte betale formueskat af 1230 rdl.

A. 1735, d. 3. November aufm Donnerstag ist unsere Hochzeit gewesen.

A. 1736, d. 12. Oktober auf ein Freitag des Morgens umb 5 Uhr ist unser Sohn Jürgen a. d. W. geböhren und darauf am Sonntag die h. Taufe empfangen. Seine Gevattern sind gewesen sein Gross-Vater väterlicher Seite Jürgen Jacobsen und meine Frauen Schwester Crestine Knuths, Junggesellen Gevatter Peter Matthiesen.

A. 1738, d. 9. März, ist unser Sohn Marcus Adolf a. d. W. geböhren seine Gevattern sind gewesen Schwager Thomas Knuth*), Mons. Iver Petersen und meine Schwester Ingeborg Peters. — († 23. April 1738). —

A. 1740, d. 26. August ist unser Sohn Jacob geböhren**)

A. 1744, d. 4. Oktober ist unser Sohn Marcus Adolf a. d. W. geböhren.***)

A. 1746, d. 10. März, ist unsre Tochter Maria geböhren. Gevattern sind gewesen meine Mutter Maria Peters, Jungfer Garderuth Cornelsens, Junggesell Peter Knuth. †)

*) Tomas Knuth, brændevinsbrænder, boede 1743 tilligemed sin svigermøder i stedet nr. 510.

***) Han var hvedebrødsbager og ejede stedet nr. 513 på Søndertorv. Hans enke Dorotea (f. 1747) ægtede Tomas Bonde, som fortsatte bageriet, indtil hendes søn Jakob (f. 1777) overtog det. — Denne døde uden børn; hans søster Botilde ægtede Kristian Jürgensen.

****) Han blev sin faders efterfølger, men døde fra 5 uforsørgede moderløse børn, som fordeltes til familien; broderen Asmus tog Jakob og Asmus, Jakob tog Katrine, svogeren Erichsen Henning, og fætteren Markus Knuth fik Jørgen; de var fødte 1783—92. Asmus Jürgensen, f. 1789, † 1864, var grovbrøds- og sukkerbager i Flensborg („de dicke zuckerbækker“). Stedet købtes af slagter Joh. Kristoff Frohne; fra ham gik det til svigersønnen Jürgen Hertz og dennes svigersøn Johan Klock, hvorpå det c. 1855 solgtes til Georg Hildebrand, — alle slagtere.

†) Hun ægtede købmand Herman Reimers, (der 11. Juli 1778 fik privilegium på den tobaksfabrik, som alt var drevet i 30 år) og havde en søn Herman, f. 1773. Han var købmand i Flensborg og fik 14. Sept. 1825 privil. på udgivelse af en „Handels- u. Industriezeitung“, som han dog opgav.

A. 1747, d. 5. August, ist unsere Tochter Anna Maria geboren Gevattern sind gewesen meine Schwiegermutter Maria Jürgens, Jungfer Drude Christina Knuth, Junggesell Peter Petersen Döppel.*)

A. 1749, d. 6. Maj, ist unser kleine Sohn Asmus geboren, auf ein Dienstag, des Nach-Mittags um 2 Uhr; darauf die h. Taufe am Freytag empfangen. Gevattern sind gewesen Manns Asmus Post, Frau Ingeborg Clausen, Junggesell Jacob Jacobsen.

A. 1752, d. 12. December, ist unsre Tochter Ingeborg geboren. Gevattern sind gewesen meine Schwester Ingeborg Petersen, Jungfrau Drude Christine Knuths, Junggesell Johann Knuth.**)

Tredje slægtled.

Asmus Jürgensen, født 6. Maj 1749; købmand, brændevinsbrænder og tobaksfabrikant i Flensborg. Han fik med sin første hustru stedet nr. 302 (nu 456) i Frue sogn (fra hovedgaden til havnen), som han dog 1818 måtte opgive ved offentligt opbud. Var deputeret borger og borgerkaptajn i „Norden“. † i Stor Solt i Angel, 11. November 1828.

Han var tre gange gift:

- 1) 14. Febr. 1777 med Ingeborg Jordt, d. af købmand Andreas Jordt; f. 30. December 1740, † 25. Avg. 1794.
- 2) 16. Dec. 1794 med Anna Rudolfs, d. af brændevinsbrænder og tobaksfabrikant Mathias Rudolfsen og Marie Jordt, Ingeborgs søster (de boede ved vandmøllen, Angelbogade), f. 25. Dec. 1776, † 6. Marts 1797.

*) Hun døde som gammel pige 9. April 1822 i huset hos sin broder Asmus.

**) † 9. Jan. 1830. Hun ægtede købmand Markus Adolf Erichsen, f. 5. Nov. 1759, † 25. Sept. 1838. Deres eneste søn Hans døde som forstander for Sørup fattiggård, 11. Nov. 1859; g. m. Marie Gartrud Thaysen (se næste side).

- 3) 29. Dec. 1797 med **Agnete Thaysen**, d. af købmand og tobaksfabrikant Peter Thaysen, og hans første hustru f. Momsen, f. 27. Jan. 1777, † i Husum 10. Avgust 1839.)*

A. J. var en energisk forretningsmand, der tidlig begyndte en selvstændig virksomhed.

Da det ved forordning af 23. Marts 1778 blev pålagt alle dem, der for fremtiden vilde fabrikere eller handle med tobak, at søge bevilling hertil, indkom brødrene Markus Adolf og Asmus Jürgensen med følgende ansøgning, dat. 16. Maj 1778:

An den König.

Schon seit verschiedenen Jahren treiben wir für unsere beyderseitige Rechnung einen kleinen Tobackshandel, und haben auch eine eigene Rauch- und Schnupf-Tobacks-Fabrique, und zwar in unsers noch lebenden Vaters, des hiesigen Bürgers und Weissbeckers Jacob Jürgensens Hausze, angelegt und bis hiezu unterhalten. Die desfällige fabriquenmässige Kenntniss und Erfahrung habe ich, der Mit-Suppllicant Asmus Jürgensen, bey meinem ehemaligen Lehr- und Brodherrn, dem Gewürtzhändler und Tobacks-Fabricanten Thomas Paulsen zu Husum, der eine ordentlich eingerichtete Rauch- und Schnupftobacksfabrique gehabt, erhalten. Nach meiner Zurückkunft nach Flensburg und in das väterliche Haus habe ich, da mir zu einem anderweitigen

*) Peter Thaysen var født 1749 i Kirktoorn, Rinknes sogn, og søn af Hans Thaysen; han ejede nr. 186—7, det fjerde sted indenfor Nørreport, i vest. † 1801. Han var 3 gange gift; med Momsen havde han foruden datteren Agnete en søn Hans, f. 1778, † 5. April 1846, skibsfører, senere kranfoged i Flensburg; af hans døtre var Katrine g. m. skolebestyrer Georg Daniel Krebs (1794—1881), Marie med bager Tüchsen i Tønder, senere Flensburg, en tredje med skibsfører Johan Henrich Rohde, der udmærkede sig i krigen 1848—49, og en fjerde med maleren Fr. Preller i Weimar. Endvidere datteren Marie, g. m. skibsfører Peter Holbeck i København; søn: portrætmaleren Nils Peter Holbeck, f. 1804.

Med sin anden hustru Anna Margrete Fris havde Peter Thaysen sønnen Peter, f. 26. Febr. 1783, † 26. Jan. 1827, skibsmægler i Flensburg; af hans døtre med Marie Simonsen var Anna Katrine, f. 1812. g. m. købmand, rådmand og stænderdeputeret Peter Andreas Petersen i Flensburg.

Med den tredje hustru, Katrine Marie, en apotekerdatter fra Åbenrå f. 1760, havde han datteren Marie Gartrud, f. 1790, g. m. Hans Erichsen.

Etablissement und bürgerlichen Einrichtung keine andere Gelegenheit sogleich offen gestanden, in Gesellschaft meines mit-supplirenden Bruders, eine ordentliche Rauch- und Schnupftobacks-Fabrique, mittelst Verarbeitung, Kerb und Fabricirung allerhand Rauch- und Schnupftobacks angefangen, welche, so wie der Handel damit, auch bis itzt von uns beyden unverrückt fortgesetzt worden. So wie unsere ganze Einrichtung regel- und fabriquen-mässig ist und solchergestalt von uns unterhalten wird, also haben uns bey unserer Fabrique von Anfang an und bis hierzu auch zunftmässig gelernte Gesellen bedienet, wie wir denn ausser demjenigen, was wir selber dabey thun, ordentlich und beständig einen solchen Gesellen und Mitarbeiter in unserer Fabrique halten. Da unsere fabricirten Rauch- und Schnupftobacke noch bisher Beyfall und guten Absatz hieselbst und an andern Orten dieser Herzogthümer, wohin von uns Versendungen geschehen, gefunden; So wird die gute Einrichtung und Beschaffenheit unserer Fabrique sich daraus hinlänglich ergeben können. Und nach diesen Umständen können wir denn auch wohl allerunterthänigst hoffen, dasz Ewr. Königl. Maytt uns zur Fortsetzung unserer bisherigen Fabrique so wie zur freien Tobacks-Handlung, welche so wie vorhin als auch künftig für unsere beyderseitige Rechnung gehen wird, allerhöchst zu privilegiren geruhen werden; zumalen ich, der Mit-Suppllicant Asmus Jürgensen mich bereits ausserhalb dem väterlichen Hause bürgerlich etabliret und eingerichtet, und da die Tobacks-Handlung und Fabricirung zu unserem beyderseitigen Nahrungsgerwerbe gehört. Was das künftig zu führende Fabrikenzeichen betrifft, so enthält solches die Anlage, worauf uns allerdemüthigst beziehen

Marcus Adolph Jürgensen
Asmus Jürgensen.

Det hoslagte fabrikmærke viser et kronet skjold med de to sønderjydske løver og to negere til skjoldholdere; derunder: „Dise . und . andre . Sorten . Toback . verkauft Marcus Adolph und Asmus Jürgensen in Flensburg.“

Privilegiet meddeltes ved kommercekollegiets skrivelse af 11. Juli 1778; det indskrænkedes få år senere ved Markus Adolfs død til kun at gælde Asmus Jürgensen.

Optegnelser af Asmus Jürgensen.

1. I et særskilt lille hefte:

Einige Bruchstücke meines Lebenslaufes seit meiner Confirmation.

Im Jahre 1764 kam ich nach Husum um die Handlung zu erlernen bey Arend Moritz, wo ich nur $\frac{3}{4}$ Jahr war, da die Behandlung der Art war (dass ich genöthigt war) wenn ich mich nicht aussetzen wollte ein Krüppel zu werden, davon zu gehen. Ein Beweiss, dass die Schuld nicht bey mir, ist, dass seit dem, wie ich erfuhr, 7 Jungens nach mir auf nämliche Art davongingen.

Darnach kam ich 1765 bey Th. Paulsen in Husum, wo ich 5 Jahre stand, und zwar in all der Zeit mit dem traurigen Bewusstsein, dass seine Lage in zerrüttetem Zustand war.

A. 1770 kam ich nach meines Vaters Hause, und fand leider dasselbe in trauriger Lage; aus Altersschwäche etc. meines Vaters*) nahm ich und mein Bruder Marcus uns die über, welche mit Sorge und Bekümmernis gemeinschaftlich in 7 Jahre von uns geführt worden. 1776 wurde mir ein Wink gegeben, wenn ich um die älteste Tochter Andr. Jordt anhalten wollte, so wurden mir allerhand annehmliche Bedingungen, nicht allein in Hinsicht zur Annahme des Hauses, sondern auch hinlängliche Unterstützung zur Betreibung meines Geschäftes, vorgetragen, und zwar von dem alten A. Jordt, als auch von seinen drey Söhnen, die bemittelte Leute waren. Von diesen schmeichelhaften Vorstellungen wurde auch nicht das mindeste erfüllt. Dahingegen, wie ich mit meiner Frau copulirt war, und die Übertragung des Hauses verlangte, suchten sie, der Vater sowohl als die Söhne mir das Haus streitig zu machen, und liessen mich mit blossen Händen sitzen. Geriecht also in einen

*) Til hans slette stilling hidrog gentagne gange kostbare retstrætter, som han vel vandt, men satte mange penge til på. Der fortælles, at han engang førte en sag med den rige og formående købmand Valentiner, som forstod at trække den i langdrag for at trætte J. J. Men denne holdt ud og vandt omsider for overretten på Gottorp. Deltagelsen for denne sag var så stor, især blandt håndværkerne, som i J. J. så en forkæmper mod det mægtige handelsaristokrati, at den ridende post fra Slesvig, som havde efterretningen med, udråbte den vundne sejr på gaderne: „Jacob Jürgensen het sin process wunnen!“

Process, dem ich nicht ausweichen konnte, und der über 6 Jahre anhielt. Im ersten halben Jahre war mein Schwiegervater nicht allein bey mir im Hause, sondern speiste auch bey meinem Tisch, — das Gefühl kann ein jeder rechtschaffene Mann sich vorstellen, das gewiss nicht zu unterdrücken war. Endlich wurde die Sache entschieden und zwar in Hinsicht des Rechts mir zum Vortheil, bis auf die Kosten, die beyde Parteien jede für sich zu tragen hatten, die für mich nicht unbedeutend, da ich Kläger war, und gewiss auf 5 bis 600 Rth. betruhen. Hätte die Vorsehung nicht gute edel denkende Männer erwecket, so wäre ich zu Grunde gegangen; diese waren d'Herren Gott-hard Hansen, Hans C. Ohlsen und Claus Köeck, die mich mit Vorschüssen zur Betreibung meines Geschäftes vorzüglich unterstützten; deren Asche ich mit vielem Gefühle verehere.

Die Ehe mit meiner Frau dauerte 18 Jahre.

Bey ihrem Absterben war meine Lage der Art, dass ich mein Haus mit Mobilien als mein Eigenthum besass; dies beweist, dass ich in Hinsicht meines Geschäftes glücklich gewesen.

Ich war freilich kein vermögender Mann, indess war meine Lage so, dass ich mein Geschäft, welches für mich zu der Zeit sehr vortheilhaft war, in aller Ruhe fortsetzen konnte, und bedurfte für die Folge nur darnach hinzusehen eine Frau, die mir lieb und angenehm und meiner Haushaltung vorzustehen Lust und Fähigkeit hatte (zu wählen) und dazu wählte ich also meiner Frau ihre Schwestertochter, die 3 Jahre bey uns im Hause gewesen war, und kann mit Recht sagen sie war mir eine gute und folgsame Frau.

Die Ehe war aber nur kurz, nämlich 2 Jahr und 2 Monate, und 1797 schritt ich zur dritten Ehe mit meiner lieben Frau Angeneth. In den ersten Jahren ging mein Geschäft glücklich, so dass wir Aussicht hatten, dass unser Vermögenszustand sich bessern konnte, allein Verluste aller Art, nahrlose und drückende Zeiten vereitelten diese, so dass ich dagegen in den Zustand versetzt wurde meine Creditoren nicht zum vollen bezahlen zu können. Mein Haus wurde für 1600 M. Cour. verkauft, so mir gewiss 12 bis 13000 Rth. gekostet, und ebenso wurden meine Brau- Brenn- und Tobaks-Geräthe wie auch Mobilien für einen elenden Preis verkauft.*)

*) I Peter Rivesells „Versuch einer Beschreibung der Stadt Flensburg“ hedder det endnu fra året 1817: „Tobaksfabriken giebt es viele in Flensburg.“

Etwa 3 oder 4 Wochen vor der Zeit, da ich mein gewesenes Haus verlassen sollte, erhielt ich Gelegenheit bey H. P. Volquartzen sein Nebenhaus zu miethen, wo ich und mein lieber Sohn Asmus das Tobacksgeschäft uns einrichteten, in der Hoffnung, dass die Sonne wieder aufs neue scheinen mögte.

[Hos Volquartzen boede de fra påske 1819 til Mikkelsdag 1820, derpå i 2 år i „det Sommerske hus“, fra påske 1821 med en tobaksbutik i skrædder Schmidts hus i Angelbogade; Mikkelsdag 1822 til s. t. 1823 i Rødegade hos Thom. Kall. Det blev nu umuligt at fortsætte fabrikken; der måtte gøres akkord med kreditorerne og Asmus udvandrede til Norge; 30. Sept. 1823 gik han fra Altona til Trondhjem, hvorhen købmand H. H. Fischer havde indbudt ham:]

Ich und meine Frau samt unsere Tochter Johanna ziehen zu Michaelis Flützeit bei Schneider Schmidt, in der Hoffnung bei aller möglichen Einschränkung mit Beihülfe unserer beiden lieben Söhne das liebe Brod kärglich zu gewinnen. Unser Adolf kam zu Ostern 23 nach Cappeln bei d. Herrn Schultz, Färber, in die Lehre.

[Der findes endnu efterretninger om et par retstrætter, hvorefter han slutter:]

Dahero will ich einem jeden die Warnung geben, wenn nicht sein gänzliches Lebensglück auf dem Spiele steht, lieber eine Aufopferung von seinem vermeinten Recht zu geben, als sich in Proces einzulassen, nach allen meinen Erfahrungen, die ich leider gemacht.

2. I Joh. Lassenius, Heilige Moralien:

A. 1780 d. 3. August, des Nachmittags um 4 $\frac{1}{2}$ Uhr, ist unser Sohn Jacob geboren, d. 4. August getauft. Die Gevattern sind gewesen mein Vater Jacob Jürgensen, meine Frauen Schwester Marincke Rudolfs, meine Schwester Maria Reymers und mein Schwager Richter als Junggesell. *)

Die grössten Geschäfte darin machen folgende eilff Eigner der Rauch-Press- und Rapeefabriken . . . die Herren Asmus Jürgensen, A. H. Schmidt, C. P. Nerong, Fedder Feddersen, J. V. Ritter haben gegen 30 bis 50,000 Pfd. fabricirt und die beyden ersten Herren Asm. J. und A. Schmidt einen Theil ihrer Fabrikate in eigenen Pflanzungen gewonnen.“ (S. 273 fl.)

*) Jakob Jürgensen lærte handelen i Kiel, senere landvæsenet, uden at have stadighed til noget. I Kristrup ved Randers var han gift (hustru † 1830) og havde da gartneri; en tid skal han have været natvægter. 1832 kom han i huset hos sin broder Asmus i Norge, og 1837 hos Markus Adolf i Gråsten. Her forblev han til sin død d. 25. Jan. 1855.

D. 29. December 1797 habe ich und meine Frau Ange-
netha Thaysen auf einem Freytag Hochzeit gehabt. Meine
Frau ist gebohren d. 27. Jan. 1777.

D. 30. Oktober 1798 ist meine Frau mit einem jungen
Sohn niedergekommen, und wurde in der Taufe nach seinem
Gross-Vater mütterlicher Seite Peter genannt. Die Ge-
vattern sind gewesen sein Gross-Vater Peter Thaysen, meine
Schwiegermutter Marinka Rudolfs und Junggeselle Jacob
Gerh. Reymers.*)

D. 16. April 1800 ist unser Sohn Asmus gebohren,
seine Gevattern sind ich, und mein Sohn erster Ehe Jacob
und meine Schwieg. Mutter Thaysen.**)

D. 12. März 1806 ist unsere Tochter Anna Cathrina
gebohren, ihre Gevattern sind Mad. Reimers, Hermann Rei-
mers aus Copenhagen, Maria Garderud Thaysen.

D. 13. Dec. 1807 ist unser Sohn Marcus Ad. Jür-
gensen gebohren, die Gevattern sind gewesen Marcus Ad.
Erichsen, Hans Erichsen als Junggesell, Marenisia Thaysen...

D. 6. Dec. 1810 ist unsere Tochter Johanna gebohren
und d. 30. Dec. getauft. Gevattern J. G. Nerong, Jacob
Jürgensen Jacobs Sohn, und meine Frau Angeneth Jür-
gensen.***)

D. 30. April 1813 ist unser Sohn Mathias. geboren;
d. 26. Jan. 1814 gestorben.†)

*) Peter blev sømand og døde i Amerika.

**) Asmus gik til Norge, hvor han senere bygslede gården Skej på Alstad-
houg i Helgeland, hvor han døde 15. Juli 1879. Han ægtede 8. April
1832 Anna Katrine Bech, d. af købmand Andreas Kristian Bech og Gertrud
Strøm på Kulstaden i Vefsn; hun døde 2. Okt. 1853. Af deres sønner
var Asmus (f. 1832 † 1862) i årene 1846—49 i huset hos sin far-
broder i Gråsten; Alexander (f. 1834) døde i München 1861. Andreas
Kristian Bech J. (f. 17. Nov. 1840) er købmand i Mosjø, g. m. sit
søskendebarn Henriette Kristine Bech. (Datter: **Agnete Regina Bech
Jürgensen**, f. 8. Sept. 1883). Adolf Gerhard J. (f. 3. Nov. 1842) er
købmand på Thjøttø, g. m. Lovise Jacobsen († 1893).

***) Johanne ægtede 22. Maj 1835 købmand Ernst August Wilhelm Topf i
Husum, f. 1804 i Ohrdruff ved Gotha. † 31. Juli 1883. Af deres sønner
er Johannes faderens efterfølger, de 3 andre, Gottlieb, Gustav og
Wilhelm er i Amerika. Af døtrene Wilhelmine og Agnete var
den sidste g. m. bager Karl Tüchsen i Flensborg, søn af hendes mor-
moders broderdatter (s. foran). Johanne J. † Maj 1889.

†) Overretsadvokat L. A. Gülich skrev et digt over ham i „Fl. Wochenblatt“.

D. 16. April 1822 starb unser gutes Kind Anna Cathrine an einer Auszähnung und erreichte nur das Alter von 16 Jahren.

[Til en lignende bemærkning i de før anførte optegnelser er der føjet:]

Gott gebe uns zu seiner Zeit eine selige Nachfolung, und bis dahin bey Anstrengung unserer Kräfte unser täglich Brod; diess wollen wir von der Vorsehung demüthigst erflehen und in vollem Vertrauen uns zusichern und erwarten, und den Gott aller Götter anrufen und beten:

Komm' Glück mit Seligkeit!
Deiner erwart ich alle Zeit,
kommst du nicht mit Seligkeit,
so bleibe weg in Ewigkeit!

Mindedigt over Asmus Jürgensen,
1 „Flensburger Wochenblatt“, 29. November 1828, af hans søstersøn
Hermann Reimers.*)

Noch am Abend seiner Tage
zieht der Greis ins fremde Thal,
lässt die Heimath ohne Klage,
blickt auf sie zum letzten Mal;
träumet in entflohn'ner Stunden,
in verflussner Zeiten Raum,
wo sein Glück geblüht, — entschwunden,
noch einmal des Lebens Traum.

Und nach der Erinn'ungs-Feier
zittert ihm das Lebewohl
ob der Zukunft dichtem Schleier
schwer vom Herzen, ahnungsvoll!
mit der Hoffnung abgefunden
sucht im ländlichen Asyl
er nur für die letzten Stunden
Ruhe bis zum nahen Ziel.

Bald auf seine müden Glieder
senkt ihr Fittich sich herab,
eine Heimath winkt ihm wieder
jenseits, über Zeit und Grab.

*) Sml. side 10.

Jene Sehnsucht, die hienieden
ungestillt das Herz empfand,
endet nun in Seelenfrieden
in der Seel'gen Vaterland.

Was die Religion in Stunden
heil'ger Weihe ihm verhiess,
was im Vorgeföhl empfunden
er voll seel'ger Ahndung pries:
wird nach Lösung ird'scher Bande
ihm im Geiste offenbar
dort im unbekanntem Lande,
Sehnsucht, Ahndung sonnenklar.

Fjerde slægtled.

Markus Adolf Jürgensen, f. 13. Dec. 1807; farver i Gråsten fra 1835 til 1867. 12. Nov. 1854 Danebrogsmand. † i Gråsten 11. Avgust 1883.

Hans hustru **Marie Elise Margrete Bahnsen** var f. i Åbenrå 13. Oktober 1812; de havde bryllup 13. Oktober 1835; hun døde 29. Marts 1844. — 11. April 1845 ægtede han derpå Dorotea Margrete Reinholdt, f. 25. Dec. 1819, d. af rebslager Peter R. og Mette Katrine Seiffert fra Nørborg.

Mindeord fra forældrene ved hans udgang i verden:
Zum Andenken für unseren Sohn M. Ad. Jürgensen an seine liebevollen Eltern.

Mein lieber Junge; jetzt trittst du eine Laufbahn an, worin du für die Folge dir so ganz selbst überlassen bist; beim Abschied hätte dir in Hinsicht dessen vieles zu sagen; allein da ich mich kenne, dass das väterliche Gefühl bei der Trennung mir die Zunge lähmen würde, so ergreife ich die Feder und sage dir (es) durch dieselbe, so auch etwas bleibendes ist, wenn du an dein väterliches Haus und Eltern je zuweilen zu denken kommst, und besonders an ihre und deiner lieben Brüder Lehre und Vermahnung. Wir empfehlen dir besonders der Christi Lehre und Beyspiel zu folgen; hüte dich, da du noch jung bist und leicht hingerissen werden kannst, für die Verführung

jeder Art, die in der Welt allenthalben herrschend ist; lass dieses ein immerwährendes Andenken an deinen alten Vater, der aus Erfahrung redet, dir immer heilig sein, eine Regel und Richtschnur für alle Anfälle sein und bleiben, wofür du gewiss im Alter, wenn ich nicht mehr da bin, danken wirst. Lass dich nicht zum Zorn, Zänkerey und Rechthaberey reitzen, wenn du auch glaubst das grösste Recht zu haben, denn dieses gebiert nur Unannehmlichkeiten aller Art; tritt lieber zurück, so wird dein Gegner nicht allein bey reiffer Überlegung einsehen, dasz er sich geirrt, und du wirst von jedem Mann, der richtig denkt, geliebt und geachtet, und bist keiner Gefahr ausgesetzt.

Mache dir, lieber Adolf, zum Gesetz von deinem Aufenthalt und wie es dir geht uns zu unterhalten, denn das Wohl unserer Kinder liegt uns am Herzen und erfreuet uns. Lebe wohl, lieber Junge, und beherzige, was wir mit warmen Herzen dir anbefohlen haben; worin deine Schwester und deine Brüder gewiss einstimmen, so wie

deine dich liebenden Eltern
Angeneth u. Asmus Jürgensen,
Flensburg d. 14. May A. 1827.

Optegnelser af M. A. Jürgensen:

Am Montag 14. May [1827] ging ich, nachdem ich bei dem Herrn Johann Jürgen Schultz in Cappeln die Färberey in 4 Jahren gelernt, und 5 Wochen gearbeitet hatte, in Gesellschaft des Färbergesellen Fritz Howy nach Flensburg. Hier hielt ich mich einige Tage auf und dann ging ich den 22. Maj nach Grawenstein, 1 Färberwittwe (Geschenk 5 sch. 1.)

[O. s. v. Sønderborg, Avgustenburg, Igen mølle, Nørborg, Tomboöl, Felsted, Åbenrå, Haderslev, Kristiansfeld, Kolding, Frederits, Middelfart, Bogense, Odense, Assens, Fåborg, Svenborg].

(5. Juni) Rudkjøbing — 2 Färber; hier traf ich den Herrn Jens Jensen aus Flensburg gebürtig, und erhielt bei Färber Friedrich Delles Arbeit.

Nachdem ich daselbst 12 Wochen gewesen war, nahm ich meinen Abschied d. 31. August, und in der Absicht über Laaland und Falster nach Kopenhagen zu gehen schnallte ich den 4. Sept. meinen Bündel. Grade als ich bei dieser Arbeit war, erhielt ich von Hause Brief, dass ich in Flensburg bey dem Herrn Jensen jun. in Condition treten könnte, welches ich

dem andern vorzog. Und so seglete ich d. 5. Sept. mit dem Postboot nach Wemmeniss, die Fährstätté auf Taasing, und ging in Gesellschaft eines Dragoners nach Svenburg (etc. Bøyden, Fynshav på Als, Sønderborg, Broager, Brunsnes, Flensborg), hier kam ich des Abends (d. 9.) um 11 Uhr an, und weil schon die Thüre zu meinen Eltern verschlossen war und ich sie nicht aufrufen konnte, so musste ich die Nacht über herumwandeln; es war schönes Wetter mit Mondenschein. Des Morgens um 5 Uhr kam ich ein, und um 11 Uhr fuhr ich mit Mutter und Johanne nach Reier in Monkwolstrup zum Besuch.

D. 11. Sept. betrat ich meine Condition bei d. Hr. Nicolay Jensen junior.

1828 Ultimo April verehelichte sich Maria Thaysen mit dem Bäckergesellen Tüchsen aus Tondern, und am 3. May fuhren sie nach Tondern, wo er eine Bäckerey gekauft hatte.

D. 22. Juny ging ich in Gesellschaft meines Veters Hans Erichsen rund um die Stadt spazieren.*)

Sonnabend d. 23. August war ich in Gesellschaft meiner Mutter nach Grotsoltbrück und besahen die Abnahmestelle des Herrn H. Henningsen

Dienstag d. 23. Sept. half ich meinen Eltern beim Flütten; wir beluden 4 Wagen, nemlich Hr. Reier von Monkwolstrup seinen, Hr. Jacob Jürgensen seinen, Hr. H. Henningsen seinen und Hr. Schlachter Hertz seinen. Um die Uhr 2 Nachmittags fuhren Vater und Mutter in des Herrn Senator Nerongs Chaise nach ihrer neuen Heimath. Vater befand sich beim Einsteigen in den Wagen sehr übel, befand sich aber ungleich besser, als er dorten ankam. D. 24. und 25. war ich noch da und half aus dem Wege zu räumen; d. 25. Abends fuhr ich mit Hr. Riclef Friedrichsens Wagen, welcher meine Schwester und das Mädchen ausgefahren hatte, wieder nach Flensburg. D. 25.

*) Forholdet til H. E. udviklede sig til et varmt venskab, i hvilket denne meddelte sin fætter og gudsøn sin dybe begejstring for forrige århundredes tyske literatur. Forholdet blev først afbrudt ved de politiske modsætninger, da H. E. var ivrig Slesvigholstener ligesom Topfs i Husum, men genoptoges tildels efter 1850.

fuhr Frölund sein Wagen auch ein Fuder Flützeug hinaus, dafür erhielt er 2 rth.

Sonntag d. 28. waren meine Mutterschwestern Marensia und Maria Thaysen, Hans Erichsen und ich nach Grotsoltbrück und besuchten meine Eltern. Sie waren recht wohl. Auch waren wir bey dem Landmesser Hr. Henningsen. Wir gingen die ganze Tour zu Fuss.

Sonnabend d. 8. Nov. ging ich nach G. S. Br. Vater war sehr elend zu Muthe u. so matt, dass er kaum sprechen mochte; des Nachts wachten Johanne u. ich bei ihm.

Dienstag d. 11. erhielt ich durch den Schullehrer Löck von Grotsolt die Nachricht, dass mein lieber guter Vater des Morgens um 3 Uhr ganz sanft entschlafen war. Denselben Tag fuhr ich mit nach G. und blieb da bis d. 19. — D. 18. wurden die Gebeine meines Vaters begraben, in dem Grabe dicht an der rechten Seite der Kirchenthüre in Grotsolt.

Mittwoch d. 8. April (1829) ging ich von Jensen in Flensburg nach Grotsolt, um mich da einige Zeit aufzuhalten.

D. 22. April ging ich bei Hrn. Børgen (in Schleswig) in meine Condition.

Sonntag d. 17. Mai war ich nach Fahrenstedter Hoff und besuchte Erichsens.

Sonntag d. 28. Juny war ich mit meinem Herrn u. der Jensenschen Familie [aus Flensburg] nach Louisenlund fahren, wo wir das königliche Dampfschiff sahen und solches sehr schön und prachtvoll fanden; die Dampfmaschinerie aber war sehr kunstvoll. Auf der Zuhausefahrt begegneten wir dem König, welcher in seinem Wagen schlief.

Sonntag d. 5. Juli war ich in Grotsolt u. las in Asmus seinem Brief an Mutter, dass er sich versprochen hat

Auch las ich 2 Briefe von meinem lieben Bruder Peter; der eine war von Baltimore, der andere von Havre de Grace; seine Adresse ist Meester Peter Jones, second officer onboard the Marcus from Duisborg.

(Beretninger om stadige forbindelser med Flensburg, Stor Solt og Farenstedgård; han bragte moderen overskuddet af sin fortjeneste og anskaffede en del bøger, dels til farveriets teori, dels tyske klassikere. 9. Avg. 1831 gør han en rejse til København over Fyn og Langeland, derfra med skipper til K. og med en anden tilbage til Flensburg. I Kbhvn. besøgte han bl. a. sin jævnaldrende skolekammerat og nabosøn fra Flensburg, Hans Martensen, senere Sjællands biskop).

28. März 1833 erhielt zum 2. Mal Brief von Hrn. J. Jensen auf Langeland, worin er mich bittet, so bald als möglich zu ihm zu kommen; er bewilligt mir den verlangten Lohn, 1 Rth.

30. habe ich meine Arbeit hier geschlossen, einen Pass erhalten und von meinen Freunden Abschied genommen. Cassabehalt 36 Rth. 24¹/₂ sch., an Mutter gegeben 15 Rth.

4. April segelte ich mit Schiffer Hans Jürgensen von Flensburg nach Holnis; hier lagen wir bis am 6., da wir davon segelten; am 8. April kamen wir in Rudkjöbing an

18. Sept. segelte ich mit dem Schiffer Hans Jürgensen von Rudkjöbing u. kam d. 21. in Flensburg an. 23. Sept. ging ich von da nach Klein Solt, d. 28. nach Fl. zurück und d. 1. Okt. von dorten nach Gravenstein.*)

1834, d. 1. August, haben wir, meine Braut Elise Bahnsen und ich, einander das heilige Versprechen gegeben, auf der Bahn durch das Leben uns gegenseitig mit wahrer Liebe und Freundschaft beizustehen.**)

3. Aug. waren meiner Braut Mutter, Schwester, Schwager und Bruder hier zum Besuch.

(Af et brev til hans forlovede, der var i besøg hos hans moder i Hyrup i Angel, dat. 15. Maj 35:)

„Der Herzog ist hier u. ich habe vor einer Stunde mit ihm gesprochen. Nicht ohne Überwindung einiger Furcht entschloz ich mich diesen Schritt zu thun, aber es war ja kein anderer Ausweg, da Hofrath B(arth) ausdrücklich zu Madame Friderici gesagt hat, er könnte nun nicht mehr daran erinnern, so gerne er wollte.***) So ging ich denn in Gottes Namen heut morgen zu ihm, u. ich kann auch eben nicht sagen, dasz er übel gelaunt war, er sprach sehr ruhig u. sagte, dasz bei dieser Sache Umstände zu beobachten wären, welche nicht erlaubten, dasz es so gleich abgemacht werden könnte. Auf meinen Einwurf, dasz ich genöthigt wäre, unter vorhandenen Umständen eine baldige Resolution zu wünschen, antwortete er, dasz diese Umstände bei der Concession gar nicht in Betracht kämen; Tante Woller könnte verschenken was sie wolle, NB. wenn

*) Wollers enke, G. M. født Bahnsen, havde gennem købmand O. F. Ahlmann søgt en svend til at forestå sit farveri og fik i Flensborg anvisning på M. A. J.

**) Forlovelsen fandt sted på havebænken under det hvide rosentræ.

***) Det gjaldt om at få mad. Wollers koncession på farveriet overdraget.

das Testament darnach wäre, ohne darum sich an die Concession zu kehren; jedoch wollte er darüber denken. Damit musste ich abtrollen. Die Nebenumstände will ich versparen, bis wir uns mündlich unterhalten können.*)

1835, d. 13. October wurden meine geliebte Frau und ich in der hiesigen Schlosskirche copuliert. Einer recht munteren Gesellschaft nach der feierlichen Handlung wohnten bei: Unser Hr. Pastor Höek, Hr. Ahlmann und Frau, Küster Löck u. Frau, Advokat Boisen u. Braut, unser Nachbar Dietrichsen, Marcussen und Braut, meine Schwiegermutter und 4 meiner Schwäger, Martin, Jürgen, Heinrich und Christian Bahnsen, mein Onkel H. Thaysen, meine Mutter und Schwester, unsere Tante Woller und meine Frau und ich.

1837, d. 19. April, ward unser Sohn Asmus Philip Jürgensen geboren, u. d. 16. May getauft. Zur Taufe hielt ich ihn selbst und Hr. C. Möller stand statt meines Schwagers Heinrich Bahnsen, Tante Woller für sich selbst Gevatter.**)

1838, d. 8. September ward unser Sohn Bartholdt Ernst geboren, und d. 10. Oct. getauft. Mein Bruder Jacob hielt ihn statt meines Schwagers Topf in Husum, und mein Schwager Martin Bahnsen u. Demoiselle Christiane Reinholdt standen Gevatter. († 18. Juni 1839).

1839, d. 9. Juny kam meine liebe Mutter hier bei uns an. D. 2. August brachte meine Frau sie, krank, nach Husum. D. 10. August 1839 starb unsere liebe Mutter; ruhig und sanft und im höchsten Grade zufrieden schlummerte sie, gänzlich ohne Schmerzen, zu einem besseren Leben hinüber.

1840, d. 7. Febr. haben meine Frau und ich eine testamentarische Disposition mit einander errichtet.

1840, 11. Juny, Morgens 11¹/₂ Uhr, ward unser Sohn Adolph Detlef Jürgensen geboren und d. 10. July von

*) 5. Avgust s. år overdrog mad. Woller ham farveriet, efterat koncessionen var overgået til ham.

***) Asmus overtog 1864 sin faders klædefabrik, 1867 farveriet. Han ægtede 1. Jan. 64 Anna Katrine Beuschau, d. af gårdmand Jens Hansen B. og Karoline Marie Johanne i Rinknes, f. 30. Juni 1842. Børn: Markus Adolf, f. 14. Jan. 1871; Marie Karoline. f. 1. Febr. 1874; Asmus Filip, f. 20. Marts 1882.

Pastor Brag getauft. Der Hr. Organist (Detlef) Löck hielt ihn zur Taufe und Hr. Cassirer Lorenzen und Dem. Marine Petersen standen Gevatter.

1842, 16. May, Morgens 10 Uhr, ward unser Sohn Barthold Friedrich Heinrich Jürgensen geboren; getauft d. 16. Juny. Seine Gevattern waren Hr. Otto Fr. Ahlmann, der ihn zur Taufe hielt, H. Heinrich Marcussen u. meiner Frau Schwester Anna Catrina Schipper.*)

1844, 25. März ward **meine** liebe Frau von einem kleinen Mädchen entbunden. Die Geburt war 8 Wochen zu früh, und so lebte das Kind nur 2 Stunden.

29. März starb meine liebe gute Frau Elise; sie war im Ganzen nur 8 Tage krank, aber litt in der Zeit sehr viel. Ruhe du Gute, nach deinen vielen Leiden!

1849, d. 1. April, war ich genöthigt mein Haus und meine Familie zu verlassen, indem ich gewarnt wurde, die Holsteinschen Jäger sollten mich und einige meiner Mitbürger nach dem Süden transportiren. Bis d. 3. war ich in Tombüll bei Hans Hansen. D. 3. kam ich zu Hause, als dänisches Militär hier eingerückt war, musste aber des Abends, als dieses sich zurückgezogen, mit fort, da man mich fälschlich für Spionerei angeklagt hatte. Hohwy und ich kamen den anderen Tag in Sonderburg an, wovon wir nachher nach Norburg reisten. Im Ganzen war ich 1 Monat auf Alsen, davon reisste ich nach Kopenhagen; bis Pfingsten [27. Maj] war ich da, worauf ich über Lübeck u. Hamburg nach Hause reisste.**)

Ved et møde i Gråsten, den 28. December 1849, fik han oprettet en forening af danske mænd, som sluttede sig til den i Nørby kro den 4. November oprettede „slesvigske forening“,

*) Bartoldt købte 1868 et farveri i Nykøbing p.F. af fru Harder. 11. Avg. 1870 ægtede han Sartine Marie Berg, f. 1. Marts 1842, datter af buntmager Peder Kr. Berg og hustru Kristine Marie Mortensen (fra Rørvig) † 20. Maj 1890. Børn: Holger Adolf Jørgensen, f. 16. Marts 1872; Axel Kristian, f. 29. Marts 1873; Bartoldt Frederik, f. 28. Febr. 1876; Povl Hjalmar, f. 2. Febr. 1879, Markus Adolf, f. 22. Nov. 1881, † 15. Febr. 1882; Ida Margrete, f. 11. Febr. 1883.

**) Det kom på denne hjemrejse til et heftigt sammenstød med Dr. W. Ahlmann (fra Gråsten), departementschef i regeringen på Gottorp.

hvis hovedsæde var i Flensborg. Han valgtes samtidig til formand og udfoldede nu en stærk virksomhed for at organisere den patriotiske bevægelse i Sundved og Lyngtoft herred; foreningen talte i det følgende år over 500 medlemmer. Da virksomheden efter krigsbegivenhederne 1850 genoptoges i det følgende forår, kom det på grund af det i Flensborg brugte tyske forretningsprog til en skilsmisse, og den 11. Maj 1851 oprettedes „den danske forening for Gråsten og omegn“, med det formål „på enhver lovlig måde at virke for Slesvigs vel“: „den muligst inderlige tilknytning til det øvrige Danmark, og den fuldstændigst mulige adskillelse fra Holsten“. Ved generalforsamlingen den 6. Juni 1852 trak han sig tilbage fra formandsstillingen og dermed ophørte foreningens virksomhed. — 12. November 1854 udnævntes han til Danebrogsmænd.

1864 var han to gange arresteret, 29. Marts til 6. April i Gråsten, og efter våbenstilstandens udløb, indtil indtagelsen af Als, i Flensborg. I efteråret 1866 var han blandt de 47 mænd, der drog til Berlin for at takke kongen for Pragfredens § 5. I foråret 1868 bosatte han sig i Nykøbing på Falster, hvorfra han dog atter i efteråret 1870 vendte tilbage til Gråsten. Han boede fra nu af i det såkaldte „hofråd Thomsens palæ“, som han 19. Febr. 1855 havde købt af lægen Bøje, men senere solgte til godsejer Dieck med ret til at beholde bolig der på livstid. Her døde han 11. Avgust 1883.

Mødreneslægt.

Første slægtled.

Bane Hanss, en frisisk bonde i Tønderegnet, som efter traditionen*) sendte sin søn Henrik til Holland for at lære farveriet. En selvejer af dette navn nævnes 1640 i Enge ved Tønder.**)

Andet slægtled.

Henrik Bahnsen, født 1633; indrettede 1654 med bevilling af den kongl. amtmand Kaj Ahlefeld et farveri i Haderslev, med eneret for byen og amtet; denne stadfæstedes af kongen under 15. Febr. 1667. I dette år fik han en lignende eneret af den gottorpske regering for Åbenrå by og amt. Han var rådmand og døde 1688. Hans hustru Magdalene, var født 1631, † 1711.***)

*) Denne tradition var opbevaret af Martin Bahnsen (1809—75), som havde den fra sin farbroder Henrik i Tombøl (født 1754).

**) To andre sønner blev farvere i kongeriget: Hans fik 6. Febr. 1672 bevilling på farveri i Tisted, og 12. Avg. s. år eneret for Ty og Mors. 25. Marts 1678 fornyedes bevillingen for hans børn: Urban og Ade, Mette og Salme, under farbrødrene Henriks og Kristians tilsyn. Kristian fik 27. Juni 1665 bevilling i Assens, hvor han boede, og i Odense; 18. Okt. 1678 i Svenborg. 11. Juni 1706 fornyedes bevillingen for hans enke Margrete Andersdatter. Slægten fortsattes på Fyn.

***) Foruden Martin havde han sønnerne Johan, Urban og Joakim Kristian. Johan fik $\frac{3}{4}$ 1682 bevilling på farveri i Haderslev; $\frac{2}{6}$ 94 kongebrev på ægteskab med Anna Sofie Klinge, der som enke fik bevillingen fornyet $\frac{5}{8}$ 1701. Hun ægtede året efter farver Tyge Kristensen, der senere var rådmand og døde uden børn 1727. — Urban fik $\frac{5}{9}$ 1688 bevilling efter sin fader; † ugift 1701. Joakim Kr. arvede atter denne

Et epitafium med to vel udførte portrætter i legemsstørrelse findes i Haderslev Fruekirke; det har følgende påskrift: Gott zu Ehren und der Kirche zur Zierde haben dieses Grabmahl auf-richten lassen der Edle, Grossachtbare und Wohlweise Hr. Hinrich Bahnsen, Rathsverwandter und Königl. Privileg. Färber allhie, nebst dessen Eheliebste Magdalena Bahnsen, Ihnen und ihren Erben zum Andenken. Er ist geböhren 1633, ist entschlafen 1688, seines Alters 55 Jahr. Sie ist geboren 1631, entschlafen 1711, Alt 80 Jahre. Over billederne står: Dieses Epitaphium hat der Rathsverwandte Martin Christian Gydesen seinen hochzuehrenden Älter Gross Ältern als dessen Abkömml. ins (4?) Glied zu Ehren renoviren lassen. 1800.

Eneretsbevilling på farveriet i Haderslev:

Wir Friderich der Dritte etc. Thuen kundt hiermit, dasz Uns der Ehrsame Vnser lieber getrewer Henrich Bahnszen Färber, Bürger in vnser Stadt Hadersleben, allervnterthänigst vortragen laszen, wie Er sich vf vnser Landtraths vndt Ambtmans zue Hadersleben Hrn. Kay von Ahlefeldt Rittern am 18. October. A^o 1654 in vnserm nahmen ertheilten Concession, dasz sich nebst Ihme alda kein Färber setzen, sondern Er allein die Färbereye des orths ohne iemandes Eintrag halten vndt geneszen, Vndt dargegen einem Jeden für die billigkeit vnsträflich bedienen sollte, daselbsten häuslich nieder gelaszen vndt mit ziemlichen spesen eine Färberey von allerhandt hohen vndt niedrigen Farben, beedes auff Leinen, Wollen vndt Seiden an-gerichtet, dieselbe auch sowoll zu der Bürgerschaft in Hadersleben, als des ganzen Amts Eingeseszenen Nutzen und besten bishero vnterhalten. Mit allerunterthänigster Bitte, Wir geruheten Ihn bey sothaner in vnser Stadt und Ambt Hadersleben erhaltenen vndt in die 12 Jahren hero ruhig genossenenen Färberey

bevilling og døde ugift 1742; farveriet gik da over til søstersønnen Henrik Thede. — Johan efterlod 4 døtre: Marie Magdalene, som 1718 ægtede præsten Peder Top i Karlebo (1665—1741) † 1771; Anna Elisabet, som 1725 ægtede præsten Joh. Ludolf Avtsen i Avntoft; Mette Hedvig († 1759), som 1725 ægtede farver Engelbret Tejsen i Nyborg († 1773, 80 år gml.); Dorotea Elisabet († ²¹/₁ 1768), som 1729 ægtede farver Henrik Pavlin Top, søn af hendes ældste søsters mand, f. ²²/₁₂ 1701, † ³¹/₁ 1756. Deres eneste barn, Anna Sofie Top (1730—74) ægtede 1749 præsten Nils Zeuthen i Skamby (1718—91). [Om disse slægter se: Giessing, Jubellærere, slægten Top. Lengnick, slægten Zeuthen.]

Freyheit fernerweit zu schützen und selbige mit vnser königl. confirmation zu bestättigen.

Alz Wir nun hierinnen allergnädigst gewilliget, So confirmiren vndt bestättigen Wir dieselbe hiermit vndt in Crafft dieses bester vndt beständigster maszen, derogestaldt daz Er sothane Färberey nach wie vor haben vndt gebrauchen, vndt darwieder kein Eintrag geschehen soll; Jedoch dasz er hingegen verbunden, alle hohe vndt nedere Farben, wie Sie einjeder auff Wullen, Leinen, auch vff seiden begehren wirdt, vnsträflich zu liefern, vndt niemanden in der belohnung zu übersetzen. Befehlen demnach vnsern itzigen vndt künfftigen Amtman zu Hadersleben, wie auch Bürgermeister vndt Rath daselbsten, allergnädigst vndt ernstlich, obgedachten Henrich Bahnsen Färber vndt die Seinigen bey solchem Privilegio bisz an Vnsz ruhig zu schützen vndt hierwieder nictes zu verhängen. Vhrkundlich vnserm königlichen Handtzeichen vndt fürgetrucktem Insiegel.

Copenhagen, den 15. Februarij 1667.

(Tyske cancellis „Patente“, 1666—67.)

Tredje slægtled.

Martin Bahnsen, f. 1658. Han fik 27. Juni 1681 overdraget sin faders eneret på farveriet i Åbenrå by og amt. Ved den tid bosatte han sig rimeligvis her*) og ægtede en datter af rådmand, fra 1684 borgemester Hans Thaysen; denne var søn af købmand Peter Thaysen og en datter af købmand Hans Halk. Han arvede og købte forskellige, tildels værdifulde jordlodder omkring byen; endvidere erhvervede han 4. Marts 1699 en grund i Gråsten med hus og eneret til farveri på de grevelig Ahlefeldske godser. 1706 fik han samme eneret i den hertugelige del af Lyngtoft hered. — I året 1717 opgav han farveriet og overdrog ejendommen i Åbenrå til sønnen Henrik, den i Gråsten til sønnen

*) Der er i familien opbevaret skøder fra 1631 og 1637 på det hus overfor kirken, ved siden af anden-præsts bolig, i hvilket farveriet bestandig har været drevet. I det sidste afstodes ejendommen, som var delt i to halvdele med forskellige ejere, i sin helhed til Peter Duborg, kirkeværge og borger i Åbenrå.

Hans. 17. Marts 1725 fik han kongebrev til ægteskab med Katrine Barsøe, enke efter Jørgen Barsøe, og 1743 nævnes han i skattemandtallet som købmand.

Uddrag af Åbenrå amts jordebog for 1704:

Martin Bahnsen hat eine Lücke norden der Stadt Ahrensberg, — kann daraus kriegen 8 Fuder Heu, gibt davon an Hopfenschuld 1 Rth. 16 sch., an Erdheur an Peder Iversen in Kolstrup 6 sch. Er producirt einen Kaufbrief von 1586, so producenten Frauen Grossvater Peter Thaysen mit des Nis Halcken Bruder Hans Halcken tochter geerbet. *)

2. Grugahr, norden der Stadt, zwischen Thomas Thomsens Arnbjerg und die Apenrader Norderholzweide; mit jung Eichenholz bewachsen; kann darin säen 2 schip gersten . . . 6 sch.

Hierüber ist nichts als eine Schöte, sunt dato d. 16. July 1655, von Bürgermeister und Rath ertheilet, producirt worden, worin seel. Peter Thaysens Erben producenten Schwiegervater Hans Thaysen ihres seel. Vaters Haus und Hoff mit allen dazu gehörigen Koppeln und pertinentien übertragen und verschöten, worunter die Grugahr mitbegriffen, wiewol keine Gründe in der Schöte **benahmt**.

3. Noch ein Kohlhoff recht norden vor der Stadt; giebt davon nichts. Producirt einen Kaufbrief vom 9. Jan. 1699, worin Hans Asmussen solchen Kohlhoff an prod. für 60 M. verkauft.

5. Süderlücke in Süderholz bey des Hausvogt Jessen Possekier; kann davon kriegen 10 Fuder Heu, giebt davon an alter Pflicht — 8 sch. 3 pf. Hopfenschuld 24 sch.

Producirt einen Kaufbrief de dato 8. Juni 1687, worin Peter Mathiesen diese lücke an prod. für 446 M. mit der Verehrung *) verkauft.

Inventarium über die bey der Apenrader Amtstube befindliche Registratur (1706):

P. 111 : Hinrich Bahnsen wegen der Ferberey, d. 3. Febr. 1681.

*) Dette købebrev, på pergament, er endnu i behold. Det er udstedt Mikkeldag 1586 af Hans Ell, borger i Åbenrå, og overdrager til Nis Halk rådmænd en humlegård på Kiskehessel under Arnbjerg, som forudm har tilhørt dennes forfædre, for 183 mark lybsk. — Hans Hallik nævnes i jordebogen af 1609 med denne „humlegård under Arnbjerg“.

**) „Foræringen“ (f. ex. 1 Rosenobel) gaves ved større køb til sælgerens hustru (gørsom).

P. 112: Martin Bahnsen, Färbers Privilegium, d. 27. Juny 1681.

Privilegium på farveri i Åbenrå by og amt, af 1667, stadfæstet 22. April 1727, findes i Tyske Kancellis „Patente“.

Købebrev på en grund i Gråsten, hvorved Martin Bahnsen af grev Fredrik Ahlefeld for 200 mark lybsk får overdraget „zwey Hausstätte an dem See bey Trolszlücke belegen, 6 Ruthen breit“, og derfra ned til saltvandet, ialt 768 kvadratroder (32 Schip Haberland). Grunden og bygningerne, som han har købt af grevens kasserer Henrik Thomsen, fritages for bestandig fra alle afgifter, hoveri og stavnsbånd. Køberen har ret til at drive alle hånde næring til lands og til vands, undt. brændevinsbrænderi og bryggeri; særlig får han eneret til farveri „dero Gestalt, dass alle Unterthanen hiesiger Güter schuldig sein und dazu angehalten werden sollen, nirgends anders denn bey demjenigen Färber, so in Käuffers Haus wohnet, gegen billige Bezahlung und wofür man es anderwärts haben kann, färben zu lassen.“ Gråsten, 4. Marts 1699. (Th. Thomsen, Über den Ursprung des Fleckens Gravenstein, 1829).

Eneret på farveriet i Lyngtoft herred:

Hertuglig Gottorpsk brev til borgemester og råd i Åbenrå i anledning af gentagne ansøgninger fra farveren Mikkel Teicher i Hovgård ved Rinknes om ret til at drive farveri, imod hvilket de har remonstreret: — „Ob wir nun wohl die von euch allegirte Motiven nicht allerdings zuläncklich befinden eure Intention zu behaupten, bevorab da eurem eigenen Geständniss nach dessen Färberey 2 Meil weges von der Stadt Apenrade entlegen, So seind wir dennoch aus fürstlich väterlichen Vorsorge vor eurer Stadt Aufnahme nicht ungeneiget eurem petito zu deferiren, doch dass selbiges in keine Consequence gezogen, auch von dem bey euch befindlichen Färber Martin Bahnsen eine billige Recognition an der Cammer desfalls bezahlet werde. Wesfalls ihr ihn dahin anzuweisen habet, dass er den 1. Dec. alhie in Cammer erscheine und wegen besagter Recognition eine gewisse Behandlung treffe.“ Gottorff, d. 11. Nov. 1706. — Rekognitionen blev sat til 6 rdl. kr. og privilegiet er optaget i stadfæstelsen af 22. April 1727.

1739, d. 25. Maj: Martin Bahnsen sælger til sin søn Henrik løkken Grugård for 600 mark l., som skal gå af

i hans arv, medens han indtil da skal yde faderens hustru en nærmere aftalt årlig sum. Original, undertegnet af Martin Bahnsen og „zur Wissenschaft“ af Bertram Augustini „nomine meiner Ehefrauen“, Hans Bahnsen*) og Lorentz Tychsen.

Skatteregister 1743; næringssskat:

Martin Bahnsen, ein alter Mann von 85 Jahren, ein gewesener Färber, lebt jetzo von der Handlung. 12 Rth. Formueskat: M. B. Kaufmann von 2200 Rth. (et af de højeste beløb i byen).

Fjerde slægtled.

Henrik Bahnsen. Han ægtede 1717 Anna Katrine Marie Lund, datter af præsten Kristian Lund i Rinknes og Katrine Ambders fra Burkarl (se i det følgende). Hun var døbt 13. Nov. 1693. S. år overtog han faderens farveri; privilegiet stadfæstedes for ham 22. April 1727 og udvidedes 13. Dec. 1729 til en af hans sønner. 25. Maj 1739 købte han løkken Grugård ved Arnbjerg af sin fader, og 26. Nov. s. år fik han gennem rentekammeret kongl. bevilling på at anlægge en stampemølle ved kilden på denne bakke. Han var dengang rådmand. I året 1749 overdrog han af økonomiske grunde farveriet til sin søn Martin. Død 1755. (Sønner: Martin, Kristian, Johan Hinrik).

Pastor A. Kr. Ambders i Burkarl: Opgørelse af boet efter præsten Kr. Lund i Rinknes, død 27. Okt. 1724, hans fasters mand; dat. 1. Maj 1727. Orig. på stempelpapir. Blandt fordringerne er en obligation på 1200 mark, „nach Gutfinden der Erben“ lånte pastor Avtsen i Avntoft, 7. Juni 1726; han havde året før ægtet Anna Elisabet Bahnsen, Johan B.'s datter i Haderslev. En fordring på en bonde i Borsted er „in Gegenwart und mit

*) Denne Hans B. er uden al tvivl den samme, som fra 1716 nævnes som farver i Gråsten, og en yngre søn af Martin. Han blev begravet 17. Dec. 1751 og efterfulgtes af sin søn Ulrik Anton Bahnsen, som efter sin hustrus og flere børns død synes at have forladt byen 1757. Huset og eneretten til farveri gik da over til Lorens Hansen (2. Nov. 1757) og 14. Sept. 1773 til Peter Hansen fra Ulkebøl. En del år efter blev farveriet for en tid helt nedlagt (sml. 5. slægtled: Gertrud Marie).

Gutfinden des Hr. Bahnsen“ fastsat til 30 mark. H. Bahnsen blev efter Rinknes kirkebog trolovet med A. K. M. Lund i året 1717. Opgørelsen af boet findes blandt de Bahnsenske Papirer.

Skatteregister fra 1743:

Næringskat: Hinrich Bahnsen . . . 12 rdl.
Formueskat: „ „ har gæld og kan intet betale.

Personalia des . . . Hrn. Christian Bahnsen
(† 30. Maj 1788).

. Er erblickte das Licht dieser Welt im Jahr 1720, den 11. Sept. Sein Vater war der weiland wohledle und wohlweisse Hr. Hinrich Bahnsen, Rathsverwandter und vieljähriger kunsterfahrener Färber hieselbst. Seine Mutter die gleichfalls wohledle, grossehr- und tugendreiche Frau Anna Catharina Maria Bahnsen, gebohrne Lund Nachdem seine Schul-Jahre zurückgelegt, gingen die Bemühungen seiner Eltern dahin, ihn zu einem nützlichen Mitgliede der menschlichen Gesellschaft zu bilden, und da er sich entschlossen [sich] dem Gewerbe seines Vaters zu widmen, erlernte er die Färberey bey demselben mit allem Fleiss. Nachher brachte er noch manche Jahre in dem Hause seiner Eltern zu, war so wie ihre Freude, so auch ihre Stütze und Trost Sein Oheim Broder Brodersen in Tondern gewann ihn lieb und that ihm den Antrag, ihn als seinen Sohn anzunehmen, ihm alles zu überlassen und sein Lebens-Ende bey ihm zu beschliessen. Drey Jahre stand er hier der Färberey mit aller möglichen Treue vor. Unvorhergesehene Umstände nöthigten ihn aber diesen Posten zu verlassen und nun entschloss er sich den Rest seiner Tage bey dem izt um ihn trauernden Bruder, dem wohlledlen und wohlweissen Hrn. Rathsverwandten Bahnsen im unverehelichten Stande zuzubringen. Diesem seinem Vorsatz ist er auch bis an das Ende seiner Tage treu geblieben

Folketælling af 1803:

Johann Hinrich Bahnsen, enkemand, 81 år gammel, forhenværende skibsfører. Anna Kristine og Anna Marie, hans døtre, 49 og 37 år, ugifte.

Femte slægtled.

Martin Bahnsen, født 28. Juni 1719. Han overtog 1749 farveriet og ægtede s. år Gartrud Marie Bartelsen, f. 7. Sept. 1728, datter af købmand Jørgen Bartelsen og hustru Cæcilia, d. af købmand Klavs Lützen. Han var deputeret borger, senere rådmand, og døde i foråret¹⁾ 1801. Eneretten på farveriet fornyedes for ham, men faldt bort ved hans død. Bevillingen på stampemøllen gennemgik en række omdannelser.

Opgørelse ved farveriets overtagelse:

Erstl. habe zu bezahlen nach Contrakt:	
vor Haus und Hoff	2400 M.
Ahrenberg Lücke und Mühle . . .	1500 M.
Grugahrde Lücke	600 M.
Färberey, Kessel, Presse	600 M.
(forskellige reparationer på huset).	443 M.
Von England mitgebracht Indigo .	1491 M. 12 sch.
vitriol — 500 \mathfrak{R}	30 M.
45 \mathfrak{R} alt Indigo	135 M.
vor goldne Ringe, Armbänder etc.	200 M.
(forskelligt i farveri og butik) . .	519 M. 2 sch.
	<hr/>
	7918 M. 14 sch.

Da hingegen habe an Schulden meines Vaters angenommen, wie folget:

Erstl. bei Fr. Gross-Mutter, laut Wechsels . .	1400 M.
bei Mons. Friedrich Fabritius, laut obligation .	1600 M.
(hos 13 andre:)	4348 M. 2 sch.
	<hr/>
	7348 M. 2 sch.

An baarem Gelde habe ausgezahlt wie folget:

1749 d. 7. May Bruder Johan Hinrich bekommen	300 M.
ditto ditto	ca. 1260 M.
1749 d. 11. Febr. 5 Tonnen Saltz	12 M. 8 sch.
(andre udgifter)	ca. 600 M.
	<hr/>
	2154 M. 1 sch.
	<hr/>
s. s. 9502 M. 3 sch.	
bleibt mir also mein Vater schuldig	1583 M. 5 sch.

1756, 27. Jan. Kongl. konfirmation på brugen af en stampemølle i Arnbjerg kobbelt. I ansøgningen af 10. Jan. meddeler M. B., at hans fader, som fik bevillingen af 6. Nov. 1739, nu er død; han ansøger om tilladelse til at anlægge en lille gryn-mølle ved kilden. Dette kunde ikke bevilges, da der var eneret indtil Febr. 62.

1761, 20. Juli. Kongl. resol. gennem rentekammeret:

Wir wollen dem Färber zu A., Martin Bahnsen, die Anlegung eines Nebenwerkes zum Grütz- und Graupenmahlen in seiner in der Koppel Ahrenberg befindlichen Stampfmühle . . . vergönnet haben“ Rekognition af 4 rdl. kroner.

I ansøgningen skildrer M. B. vanskelighederne ved stampe-møllen, som alt året efter anlæggelsen blev ødelagt af regnskyl:

„was war also mehr nöthig als dass eine Reparation dieses Schadens vorgenommen würde. Dieses überstieg die Kräfte meines alten Vaters um so mehr, als er wider den klaren Inhalt eines titulo oneroso in Händen habenden privilegii exclusivi durch jemand Nahmens Schmergel in seiner Handthierung in 28 Jahren nicht allein unerlaubter und unerhörter Weise beinträchtigt, sondern auch durch ihm angehälseten und in sehr vielen Jahren gedauerten Proces unter sehr schlechte Umstände gesetzt, ja fast ganz ruinirt worden. Bey diesen mislichen und sehr kläglichen Zeiten musste ich auf Zureden meines Vaters mich verstehen die Privilegia der Färberey so wohl als der Stampf-Mühle, welche auf mich alleyn 1749 transferiret worden, zwischen Furcht und Hoffnung anzunehmen, in der vorgefassten Zuversicht, dass mir durch eine in hiesiger Stadt zu treffende Heyrath einiger Beystand zuwachsen würde. Meine Absicht ward erreicht und ins Werk gerichtet. Der hieselbst wohnende deputirte Bürger Jürgen Barthelsen wurde auf mein inständiges Anhalten bewogen mir seine Tochter zur Frau zu geben; durch diese Heyrath und durch den bündigen Beystand meines Schwieger-Vaters wurden meine Umstände um ein merkliches verbessert“

Imidlertid dækker indtægten af møllen ikke renterne af anlægs-kapitalen og han søger derfor igen om tilladelse til at anlægge en grynmølle, da privilegiet for den nuværende ihændehaver udløber 1762. I sin afkrævede erklæring bevidner den konstituerede

amtmand rigtigheden af det anførte og udtaler, at en grynmølle rimeligvis vil støtte ham: „er hat sehr viele Anverwandte in der Stadt. Die Grütze wird grössten Theils zu Schiffsprovisionen gebraucht, auch ausgeführt. Es ist daher natürlich, dass er, so lange er solche forciren kann, vorzüglich Absatz finden werde.“

1767, 17. Febr. Kongl. resol. g. rentekammeret:

„Wir erlauben dem deputirten Bürger und Färber zu A., M. B., dass er seine Stampf- auch Grütz- und Graupen Mühle von der Koppel Ahrenberg nach dem ihr bereits angewiesenen Platz im Süderholtz versetzen möge . . .“

I ansøgninger af 31. Maj og 27. Avg. 1766 havde M. B. i anledning af tronskiftet og den derved nødvendiggjorte konfirmation af møllebevillingen, beklaget sig over at kilden på Arnbjerg var ligesom forsvunden, måske tilstoppet ved digebruddet, og begæret ret til at benytte en kilde i Sønderskov, Hjortkilde („Hirschbrunn“), som bar spor af ældre dæmning. Efter en del korrespondance ordnedes forholdet til bymarken, til hvilken han måtte give 2 rdl. årlig for græsgangens formindskelse, o. a. Det er den hertil flyttede mølle, som endnu kaldes „Farverens mølle“.

1797, 22. Febr. Kongl. resolution g. rentekammeret:

„Dem Rathsverwandten und Färber M. B. zu A. ertheilen Wir hiedurch die Erlaubniss, an dem von ihm zuletzt ausersehenen Platz in der Süderholzung des Amtes A. zum Behuf seiner Wollenzeugfabrik eine Stampfmühle auf seine eigene Kosten und gegen Erlegung einer jährlichen Recognition von 1 Rth. Cronen, jedoch unbeschadet der einem dritten gegen diese Anlage etwa zustehenden Rechte und Befugnisse, erbauen zu dürfen.“

Forud for denne resol. gik en række ansøgninger og forhandlinger. 19. Marts 1794 søger M. B. om tilladelse til at anlæge en stampemølle ovenfor grynmøllen. Han begyndte efter bevillingen af 1767 anlægget med en grynmølle, som han håbede kunde forsørge et af hans mange børn; stampemøllen vilde han så lægge højere oppe ved vandløbet. Imidlertid viste det sig snart, at der var alt for lidt vand og han måtte sælge grynmøllen (for 700 rdl.) og forbeholde sig ret til senere at lægge den anden ved samme dam.

[Køberen var efter et andet indlæg en møller Hans Hansen, som senere, ²⁹/₉ 90, afkøbte ham denne ret for 100 rdl., dog først efter at M. B. ved en proces, som havde kostet ham 300 rdl., havde måttet hævde sit ret.] Det er nu hans ønske at indrette stampemøllen endnu længere oppe ved vandløbet. — 10. Febr. 1796 gentager M. B. sin ansøgning; han har nu udsøgt sig et andet bedre skikket sted. — Da de indhentede embedserklæringer imidlertid gik ud på, at dette vilde skade skoven alt for meget, blev ansøgningen afslået. I skrivelse af 1. Avg. oplyser M. B. bl. a. at hans fader satte c. 2000 rdl. til på møllen; han selv har sat det dobbelte til ved flytningen. 6. Dec. 96 gentager han sin ansøgning for tredje gang og påviser et nyt sted, der anbefales af de pågældende embedsmænd.

1772, 21. Febr. B. Kamphøener kvitterer for 935 M., som dep. borger M. B. har betalt for Rudolf Rudebeks hus og grund i Ny Knek (ved Sønderkov).

1796, 2. Januar. Kontrakt mellem Åbenrå by og Martin Bahnsen om benyttelsen af hans kildevæld på Arnbjerg til byens vandforsyning. Til vederlag for den uhindrede adgang til kilden og de nødvendige grøftarbejder m. m. skal byen bekoste et springvand i hans stengård, som giver 40 td. vand daglig, samt betale ham 150 rdl. en gang for alle.

1798, 1. Febr. Ansøgning til kongen om at beskyttes i sin eneret. Foruden farverne i Såtrup og Felsted, som vel ikke mere kan fjernes, har nu også en farver Karl Rolofsen nedsat sig i Tom-bøl, hos de 7 fra Ladgård frikøbte bønder; han farver endog for folk i Åbenrå og Løjt.

Optegnelser om Martin Bahnsens familie (efter afskrift).

(Af M. Bahnsen:) Jesu, mein Heiland, ich bin viel zu gering aller Barmherzigkeit und Treue!

A. 1719, d. 28. Juni auf Mittewochen, Morgens ohngefähr um Uhr 8 habe ich dieses Tages Licht erblicket.

(Af hans søn Martin:) Meine Mutter ist geboren A. 1728 d. 7. Sept. Ihre Gevattern Frau Maria Rudbeckes etc. *)

*) 1743 nævnes hendes fader Jørgen Bartelsen med en formue af 2000 rdl. og dennes „gamle svigerfader“ Klavs Lützen med 500 rdl.

Meine Schwester Anna Cathrine Maria ist geboren 1750, d. 12. Sept. früh Morgens um 4 Uhr. Jhre Gevattern Frau Pastorin Fabricius, Jgf. Cicilia Barthelsen und Oheim Christian Bahnsen.*)

A. 1752, 12. Juni, ist Jürgen geboren; seine Gevattern Grossvater Jürgen Bartelsen etc.**)

A. 1754, 20. Juni, ist Heinrich geboren worden; seine Gevattern Grossvater Hinrich Bahnsen, Frau Cicilia Barthelsen und Mons. F. Fabricius.***)

A. 1756, 11. Juni ist Martin geboren. Mein Gevatter war Oheim Claus Barthelsen, Frau Gardrut Maria Bahnsen und Mons. Christian von Niendahl.†)

A. 1759, d. 30. April ist Cæcilia geboren.††)

A. 1761, 5. Febr. ist Gardrut Maria geboren.†††)

*) Anna K. M. ægtede rebslager Johan Garben i Åbenrå, f. 1742. De havde sønnerne Martin, f. 1781, rebslager i Ålborg, og Klavs Kasper, f. 1790, som blev faderens arving. Martin, g. m. Dorotea Kristine Lund, havde bl. a. døtrene Anna Eline, f. 10. Sept. 1824 og Anna Katrine Marie, f. 27. April 1826. Den første ægtede 10. Sept. 1841 Peter Krist. Prytz, præst i Hillerslev i Ty, f. 10. Sept. 1814. † 13. Jan. 1877. Sønner: Emanuel Prytz, f. 27. April 1845, oberstløjtnant: Holger P., f. 9. April 1848, ritmester; Peter Kr. P., f. 26. Febr. 1851, docent i fysik; Karl Vilhelm P., f. 21. Marts 1856, professor i skovbrug. Den anden ægtede 21. Sept. 1855 Herman Rudolf Sofus Julius Magnus, distriktslæge i Hobro, f. 2. April 1824.

**) Jørgen sendtes til Dublin, hvor han lærte bomulds- og lærredstrykkeriet. Herpå fik han bevilling ved kongl. resolut. gennem kommercekollegiet, 10. Avgust 1785: „Wir genehmigen hiemit, dass dem Fabrikanten J. B. zur Anlegung und zum Betriebe einer Sitz Cattun und Leinen Druckerey in A. nach Maasgabe der an unsere Gen. Zoll Kammer vom 9. März erlassene Resol. ertheilt werde“ Han nedsatte sig senere i Haderslev, hvor slægten vistnok lever.

***) Henrik blev senere farver i Tombøl (s. foran). Han levede endnu 1835, og sad inde med en mængde gamle familietraditioner.

†) Martin var skibsfører. Datteren Metta ægtede præsten David Davidsen, f. i Åbenrå 22. Sept. 1796; 1822 diakon i sin fødeby, 1838 præst i Aller. 1854 første kompastor i Altona. † 15. Febr. 1855.

††) Cæcilia ægtede 1784 skibsfører Kristoffer Konrad Fischer, som af et tidligere ægteskab havde sønnen Fester, fader til redaktør Fredrik Fischer (1809—71). De havde sønnerne Martin, f. 1785; Jørgen David, f. 1791; Jes Fester, født 1792.

†††) Hun ægtede 1796 farver Johan Filip Woller i Gråsten; han var f. 23. Juli 1763 og søn af farver i Felsted Kr. Fr. Woller og hustru Marie Margrete Sehested. 1789 nævnes han som svend hos M. B. og 1792

A. 1764, d. 31 (Mai), auf Christi Himmelfahrtstag, des Mittags um 12 Uhr, ist Bartholdt geboren. Seine Gevattern Gonner Heisels, Oheim Karl Kallesen und Mons. Christian Otzen.
A. 1767, d.*)

Sjette slægtled.

Bartoldt Bahnsen, f. 31. Maj 1764, farver i Åbenrå. Ægtede 8. Marts 1806 Anna Katrina Nielsen, f. 4. Sept. 1780, datter af Nikolaj Nielsen i Randers. Han døde 26. Sept. 1831, hun 12. Sept. 1852.

Skrivelse fra tyske kancelli til statholderskabet, dat. 24. Nov. 1801, i anledning af B. B.'s ansøgning om fonyelse af sin faders privilegium exclusivum: da stadfæstelsen af 1749 ikke omtaler fremtidige arvinger, afslås andragendet: „und ist von nun an die Färberey auch in Apenrade für ein freies bürgerliches Gewerbe erkläret worden.“

1805, 14. Febr. B. B. mødte på Åbenrå rådstue og fremlagde en erklæring af 14. Jan. af sine søskende og svogre, efter hvilken faderens hus og jorder overdrages til ham. I henhold hertil indskrives han som ejer af nr. 38 i stadens første kvartér. (Ejendommen takseredes derved til 4900 m. l.).

1805, 25. Okt. Konfirmation af den hans fader givne bevilling på en stampemølle i Sønderskov.

1818, 4. Febr. Samme konfirmation af kong Fred. VI. — I ansøgning af 16. April 1817 bad B. B. ikke blot om denne stadfæstelse, men tillige om et lån af 500 rdl. til at udvide møllen, hvoraf han lover sig store resultater både for sig selv og det almene. — I sin erklæring herpå siger amtmand Stemann bl. a.: Der Mann

overtog han farveriet i Gråsten, som en tid havde været nedlagt. Woller købte 10. Okt. 1795 af købmanden Nik. Henningsen det hus, hvori farveriet senere har været drevet, på gadens modsatte (nordlige) side. De havde 5 børn, som alle døde i deres barndom. Derpå adopterede de hendes broderdatter Marie Elise Margrete Bahnsen (se det følgende). Woller døde 7. Jan. 1826, hans hustru 11. April 1847.

*) Elisabeth Margrete, ægtede gårdmand Kristoffer Klavs Richelsen i Uge.

verdient die Berücksichtigung seiner traurigen Umstände. Er hat eine zahlreiche Familie und ist ein sehr strebsamer Mann, der keine persönliche Arbeit scheut um seine Familie zu ernähren.“ Lånet tør han dog ikke anbefale, da der næppe vil kunne findes tilstrækkelig sikkerhed for det.

1820. Påtegning på en obligation på 800 rdl., udstedt af B. B. d. 6. Maj 1805, om at ejeren P. B. Hansen ved den af B. B. i dette år med sine kreditorer truffe akkord har eftergivet ham 300 rdl. af beløbet. (Med kvittering for de 500 rdl., af 4. Okt. 1841).

1825. 23. Juli. Rentekammerskrivelse, hvorved B. B. får eftergivet en skatterestance på sin stampemølle, fra 1820 af, da møllen er nedbrudt. Det pålægges ham at indsende sin koncession til kassation, hvis han ikke vil bruge den. — Ansøgningen af 4. Juli: . . . „Ich bin in den letzten Jahren sehr zurückgekommen, so dasz ich kaum das tägliche Brod zu meiner zahlreichen Familie habe erwerben können, indem sich mehrere Färber hieselbst niedergesetzt und ein grosses Theil meines Erwerbs an sich gezogen haben . . .“ Amtmanden siger i sin erklæring herpå: . . . „Suppllicant hat sein väterliches Gewerbe viel zu theuer angenommen und hat bey der Zinsenlast nicht bestehen können. Er hat sehr sparsam gelebt und ist sehr arbeitsam gewesen, viele Kinder haben ihm sein Auskommen erschwert. Es fehlt ihm aber bei seinem Fleisse an einer gut angewandten Betriebsamkeit; bey dieser würde ihm die Stampfmühle viel eingebracht haben können. Er liess sie aber aus Mangel an Geld allmählig verfallen, bis sie 1819 zusammenstürzte. Seit dieser Zeit hat er sie nicht benutzen können. Mit seinen Creditoren hat er abhandeln müssen, die ihm auch bedeutend erlassen haben; er ernährt sich jetzt wieder mit seiner zahlreichen Familie durch die Färberey, in der er der einzige Arbeiter ist. Er hat bisher gehofft, dass seine Verwandten ihn in Stand setzen würden, die Mühle wieder aufzubauen; sie haben sich aber nicht dazu überreden lassen wollen.“

1834, 20. Sept. Koncessionen på stampemøllen kasseres ved en rentekammerskrivelse. — I ansøgninger af 14. Marts og 3. Juli havde B. B.' arvinger bedt om eftergivelse af forskellige restancer på stampemøllen, idet de ved tingsvidner lod konstatere, at

den ikke havde været i brug i over 20 år. Borgemester og råd udtalte: „dass der verstorbene Bahnsen, sowohl als auch bereits dessen Vater, der das Werk anlegte, sehr viele Kosten daran verwandt haben, ohne jemals Nutzen davon zu ziehen, ist uns gleichfalls bekannt, so wie dass ein gewisser Eigensinn das Werk wo möglich zu erhalten bei ihnen vorwaltete.“ Det synes til det sidste at have været Bahnsens håb under gunstigere forhold igen at få møllen opbygget. —

Optegnelser af Bartoldt Bahnsen.

Meine liebe Frau Cathrina, geborene Nielsen, ist geboren 1780, d. 4. Sept. in Randers. Am 9. März 1806 feierten wir unsere Hochzeit.

1807 d. 27. August gebar meine Frau eine Tochter, welche die Namen Anna Cathrina Bahnsen erhielt.*)

1809, d. 9. Juni ward meine Frau von einem Sohn entbunden, welcher den Namen meines Vaters Martin Bahnsen erhielt.**)

1811, d. 12. Mai kam meine Frau mit einem Sohne darnieder, der den Namen ihres Vaters Nicolay erhielt.***)

1812, d. 13. Okt. ward Mare Elise Margretha geboren; ihre Gevattern waren meine Schwigerin Johanne Cathrine Bahnsen, Johanne Cathrine Thomsen und Peter Frellsen.

1814, d. 2. Januar ward Barthold geboren.†)

1815, d. 3. Juli, ist geboren Jürgen Bahnsen. Seine Gevattern waren die Frau Controlörin Herzog, Schwager Christoffer Claus Richelsen und Vetter J. Bartelsen.††)

*) Anna Katrine ægtede kunstdrejer Jørgen Schipper i Å., f 1798. Hun døde 1870; han 1890. De havde en række børn, af hvilke sønnerne døde tidlig.

**) Martin gik til søs, men måtte efter faderens død lære farveriet (hos sin svoger M. A. Jürgensen i Gråsten) og overtage den fædrene ejendom. Han bragte farveriet i en blomstrende forfatning og indfriede sin faders gæld. 31. Okt. 1849 blev han rådmand, 1853 stænderdeputeret, 1. Jan. 1856 ridder af Danebroge. Afskediget som rådmand 30. April 1864. † 12. Marts 1875. Hans hustru Marie Dorothea Hansen, f. 24. Nov. 1818, var datter af Peter Hansen, hjulmand og gæstgiver i Å. (hotel „Danmark“).

***) Nikolaj var farver i Mølby ved Ribe. Hans to sønner døde ugifte.

†) Bartoldt kom i urmagerlære i Gråsten og druknede på isen 30. Nov. 1829 ved et forsøg på at redde en kammerat.

††) Jørgen var typograf og døde ugift.

1817, d. 6. Mai gebar meine Frau eine Tochter, welcher in der Taufe der Name Henriette beigelegt wurde.*)

1819, d. 26. April, wurde Johann Heinrich geboren.**)

1823, d. 30. Januar, wurde geboren Jes Christian.***)

Syvende slægtled.

Marie Elise Margrete Bahnsen, født 13. Okt. 1812 (den dag Napoleon forlod Moskov), blev 1820 adopteret af sin faster og hendes mand J. F. Woller i Gråsten. Hun ægtede 13. Okt. 1835 Markus Adolf Jürgensen, som 5. Avg. s. år overtog hendes fasters hus og farveri. Død 29. Marts 1844.

*) Henriette døde som barn.

***) Heinrich var farver, blev gift i Schweiz og døde uden børn.

***) Kristian var farver; han fortsatte i nogle år farveriet i Abenrå, men opgav det derpå og nedsatte sig som høker i Ellund. Han ægtede sin søsterdatter Elise Schipper. De har en søn, Bartholdt, f. 1867.

Fjernere mødreneslægt.

Elise Bahnsens farfaders moder, **Anna Katrine Marie Lund**, født Nov. 1693, var datter af præsten i Rinknes Kristian Lund, fra Ladelund, og **Katrine Amders** fra Burkarl. Denne sidste var født 16. Dec. 1658. og datter af præsten **Andreas Amders** og **Elsabe Fabricius**; hun ægtede 9. Mai 1681 præsten Fredrik Fabricius i Rinknes, og efter hans død 1689, 22. Juli 1690 eftermanden Kristian Lund, der døde 27. Okt. 1724.

Andreas Amders, (forvanskning af Andersen) var født i Tønder 28. Sept. 1613.

Efterat have gået i skole i Lybek og Hamborg gik han til forskellige tyske universiteter (Rostock, Königsberg og Helmstedt) såvel som til Holland; i Helmstedt boede han i hus hos Georg Kallesen (Calixtus) fra Medelby. 1642 blev han rektor i Tønder og ægtede Margrete Mauritius, datter af provsten Johannes M. — Efter hendes død 1649 udgav han til ære for hende et bind mindevers over afdøde slægtninge. Derefter ægtede han 6. Okt. 1650 Elsabe Fabricius, født 14 dage før jul 1633, død 10. Jan. 1675. Efter hendes død udgav han atter et bind mindevers („Tundersche unsterbliche sterblichkeit“). 1651 var han bleven valgt til sognepræst i Burkarl. † 23. Nov. 1687. Af hans børn blev 4 sønner præster, medens 5 døtre var gifte med ialt 7 præster, den 6. med en herredsfoged.

Andreas Andersen tilhørte en mærkelig storborger-slægt i Tønder. Hans fader Andreas Thomsen (1577—1624) var en søn af Tomas Andersen (1544—88), der atter var en søn af Andreas Mømsen, Momme Andersens søn, alle købmænd i Tønder.

Andreas Momsen er bekendt af sin affære med adelsmanden Erik Eriksen fra Tymstrup gård. Da han søndagen den 8. Juli 1554 på hjemmevejen fra „søkanten“, hvor han havde fragtet et skib, var taget ind i Sønder Løgum, kom han her i ordstrid med den nævnte junker, som kun af de hosstående afholdtes fra at overfalde ham med slag. Da han derpå gav sig på vej til Tønder med sine fragtvogne, kom junkeren efter ham, ligeledes til vogns. Andreas Momsen kørte til side for at lade ham passere, men junkeren sprang af vognen og angreb ham med dragen kårde. Efter at have fået 5 sår i hænderne og armen, fældede købmanden sin modstander med et kårdestød. Anden dagen efter gjorde hertug Hans, som da opholdt sig på Koldinghus hos kongen, ham fredløs og pålagde ham at søge forlig med den dræbtes frænder. Dette gjorde han dog ikke, da han påstod, at det havde været nødværge. Hertugens svoger, Albrecht markgreve af Brandenburg og hertug af Preussen gik i forbøn for ham for at få ham hjemkaldt (Sept. 1557), men uden virkning. I Nov. 1559 omtales han som død og hans efterladte formue blev overgivet børnene.

Præsten Andreas Andersens moder var Magdalena Bähr (1577—23. Avg. 1661) en datter af Lütke (Ludolf) Bähr, købmand og rådmand i Tønder, og Marine Nissen, rimeligvis en datter af borgemester Henrik Nissen, søn af den bekendte herredsfoged Nis Henriksen på Hadstrupgård, der 1523 optrådte på Urnehoved mod kong Kristian II's tilhængere. Lütke Bähr var af en udbredt adelsslægt i Nordtyskland; hans fader Bernhard siges at have været drost på Pinneberg.

Tomas Andersen havde med sin hustru Katrine Jensen († 1608) en talrig efterslægt, hvis medlemmer spillede en fremtrædende rolle i Tønder; fra 1637 til 1692 hørte begge og indtil stadens erobring af kong Fredrik IV 1713 den ene af borgemestrene til deres slægt. En række skønne epitafier og andre mindegaver i Tønder kirke, såvel som trykte ligprædikener og mindevers i Andreas Andersens samlinger bevarer erindringen om den.

Af mere fremragende mænd tilhører dog kun hofpræsten **Johannes Bartholomæus Bluhme** denne slægt. Han var født

i Tønder 1. Nov. 1681 († i Kbhvn 25. Oktb. 1753) og søn af Kristoffer Bluhme fra Neumark og Katrine Thomsen, der var en datter af Andreas T., kæmner i Tønder, og Botilde Thomsen (1633—59). Andreas var en søn af Hans Thomsen (borgemester 1637—50), ovennævnte Tomas Andersens søn, og hans hustru var datter af en Kristian Thomsen og Katrine Bähr (1614—65), datterdatter af samme Tomas Andersen. J. B. Bluhmes søster Anna Katrine var g. m. rektor i Tønder Georg Herman Overbek (1677—1751) og moder til præsten i Løgumkloster Kristoffer Overbek (1716—93), hvis søn **Georg Herman Overbek**, kantor i Flensborg (f. 4. Juli 1743, teol. kand. i Kbhvn Sept. 62, † 20. Avg. 1796), er bekendt af sit danske sindelag og sine bestæbelser for at få dansk indført i den højere undervisning. Hans navn findes på Skamlingstøtten.

Elsabe Fabricius (1633—75) var en datter af købmand og kæmner i Tønder, Karsten Jensen († 1637) og hustru Gyde († 1644). Denne var datter af Frode Smed, som siges først at have boet i Smedeby, Ugl herred, senere i Tønder (hvor han nævnes 1594), og hustru Marine. Karsten Jensen var søn af Jens Hansen, selvejer i Rudbøl, vest for Tønder, og hustru Herleg; hans fader var Hans Petersen eller Hans Smed, sammesteds, søn af Peter Hansen, købmand og rådmand i Flensborg.

Denne optoges 1500 med sin hustru Anna i Trefoldighedslaget, 1511 i Lavrentii lag og 1516 i Vor frues købmandslag. Tilligemed sin broder Barteld var han patron for Vor frue rosenkrans's vikarie i Nikolaj kirke (1515). Efter nyår 1499 solgte han Mølmarkgård i Angel med tilliggende fire fæstegårde, ialt $37\frac{1}{2}$ mark gulds jorder, for 1200 mark til Mårkær kloster. Broderen Barteld (borgemester 1531—39), søsteren Margretes mand Hans Bøjsen og moderen Gertrud Hanses stadfæstede salget som medarvinger. Mølmarkgård med tilliggende var nemlig købt af faderen Hans Petersen, 23. Marts 1466, af adelsmanden Henrik Gorts (for 700 mark). Han var ligeledes købmand i Flensborg og optoges o. 1450 med sin hustru Gertrud i Vor frue købmandslag. Han ejede to huse ved siden af hinanden på Angelbogades sydside,

lige ved Søndertorv (nr. 510—11). † 1486—87. Hans forældre var Peter Tamessen og hustru Elin; de nævnes i St. Gertruds og Vor frues lagbøger; i dødelisten står manden foran, konen efter hertug Adolf († 1459). Hun havde aftægt i det vestligste af sønnens huse (511), som havde tilhørt manden. I Gertruds lagbog siges om Peter Tamessen: „is Tammes Smedes son“. Denne er altså slægtens første kendte mand, ved år 1400.

Karsten Jensen og Gyde Frodesdatter havde foruden datteren Elsabe også en søn Jens, født 23. April 1623. Han blev 1649 magister i Rostock og s. år sognepræst i Løjt ved Åbenrå. † 6. Juli 1686. Sit navn Jens Karstensen (Smed) latiniserede han til Johannes Christiani **Fabricius**. Tre af hans sønner, Vilhad, Johan Kristian og Andreas, og en datter Katrine Gyde efterlod slægt med mere eller mindre bekendte medlemmer.

Første gren.

Vilhad Fabricius, præst i Løjt efter sin fader 1686, ægtede 1. Avg. 1682 Katrine Fris, f. 1663, † 9. Jan. 1702. Han var ligesom faderen bekendt for sin lærdom; søstersønnen Andreas Højer var en tid i huset hos ham. † 13. Okt. 1725. Børn:

- I. Cæcilia Fabricius, var f. 1. Maj 1693, † i Maj 1772; ægtede 14. Juni 1718 Jørgen Zoega, præst i Vilstrup, f. 1. April 1693, † 1755. Han var sin faders og farfaders eftermand i samme embed.
- A. Deres datter Katrine Zoega, f. 1719, ægtede sin faders søskendebarn Povl Kristian Zoega, præst i Løgumkloster, senere i Ravsted, f. 1704, † 1776. — En søn af dem var **Johannes Zoega**, f. 7. Okt. 1742.

Han studerede 1762—64 botanik under Linné i Upsala, sammen med J. Kr. Fabricius; var derpå en tid ansat ved den botaniske have i Kbhvn, men gik efter dens nedlæggelse med forstanderen Oeder ind i det ny oprettede finanskollegium (1771). Ved forandringen i Jan. 1773 blev han renteskriver i det fynske kontor, 1779 kommitteret, 1784 deputeret i finanskollegiet og etatsråd. † ugift 29. Dec. 1788.

Han var en fremragende embedsmand og en gennemdannet ædel personlighed. (Biografi i „Minerva“ for 1788 og Provinzial-Berichte 1789 II).

B. Sønnen Vilhad Kristian Zoega, f. 24. Avg. 1721, blev 1753 præst i Daler, 1756 i Møgeltønder, 1758 provst. † Juni 1790. Hustru: Henriette Emilie Clausen, d. af overinspektøren over Skakkenborg og Trojborg, kancelliråd Otto Fred. Cl., biskop H. A. Brorsons søskendebarn og svoger. † 1763. — Deres søn var **Georg Zoega** (opr. Jørgen), f. 20. 1755.

Han gik 1772—73 i gymnasiet i Altona, lå 1773—76 ved universitetet i Göttingen, derpå i Leipzig og København, 1778—79 huslærer i Kerteminde; efter en rejse til Syden igen i Kbhvn 1781—82. Med kongl. understøttelse som møntkyndig forlod han atter landet, men forblev fra 1783 i Rom, hvor han (7. Avg.) ægtede Maria Pietruccioli, († 6. Jan. 1817). Han levede først som privat videnskabsmand, blev derpå 10. Jan. 1798 kongl. agent i Rom og 21. Febr. s. år konsul i Kirkestaten. 14. April 1802 udnævntes han til prof. i arkæologi og overbibliotekar ved universitetet i Kiel, hvilket embed han dog aldrig tiltraadte; udnævnelsen toges tilbage 25. Maj 1804, således at han beholdt titlen og lønnen. † 10. Febr. 1809. — Zoega er berømt som åndfuld oldgransker i alle oldkyndighedens grene, især den ægyptiske og græske billedkunst. Som fin kunstkender havde han en betydningsfuld indflydelse på Thorvaldsen. Han blev 29. Marts 1790 medlem af kunstakademiet, og 30. Marts 1798 af videnskabernes selskab. (Biografier af Welcker og A. D. Jørgensen).

C. Anna Elisabet Zoega, f. 1723, ægtede 1758 købmand Jens Nissen i Haderslev.

Deres søn Georg Nikolaj Nissen, f. 22. Jan. 1761, blev fuldmægtig hos sin morbroder Georg Z. i Kbhvn; 1790 legationssekretær i Regensburg, senere i Wien. 1810 censor ved de politiske blade i Kbhvn. og etatsråd. Adlet i Østrig som „von Nissen“. Han ægtede Mozarts enke, Constanze Weber, f. i Freiburg 6. Jan. 1763 og skrev hans biografi. De døde begge i Salzburg, han 24. Marts 1826, hun 6. Marts 1842.

- II. Erik Fabricius var f. 1. Marts 1700 og blev præst i Åbenrå. † 18. April 1782. (Han kaldtes „gamle hr. Jerk“). G. m. Marie Elisabet Volkhart, d. af præsten Kr. Albrekt V. i Bjoldrup, en stiftsøn af historikeren provst Troels Arnkiel i Åbenrå og selv ivrig historiker († 1739). Deres søn var **Kristian Albrekt Fabricius**, f. 21. April 1734.

Han gik i skole i Plön og blev student i Kbhvn 1756, hvor han i 3 år studerede filosofi og teologi; derefter huslærer. 1767 tog han i Kbhvn dansk-juridisk examen og ansattes som inspektør ved tallotteriet (1771), senere som generaladministrator (1773). 7. Nov. 1788 blev han kommitteret i kommercekollegiet, til 14. Dec. 1804; derefter udn. til etatsråd. † 17. Dec. 1815. To gange gift. — Han indlagde sig stor fortjeneste i kampen for landboreformerne og bondens frihed (medlem af den store landbokommission).

Anden gren.

Johan Kristian Fabricius, f. 1659; blev 1696 præst i Hostrup ved Tønder. † Dec. 1716. Børn:

- I. Vilhelm Fabricius, f. 17. Juni 1702; blev 1733 præst i Ensted ved Åbenrå, 1748 i Varde. † 14. Avg. 1767 G. m. Magdalene Povlsen, † 4. Maj 1759. — En datter af dem, Margrete Hedvig, ægtede 1770 Nils Rasmussen Øllgård, f. 9. Sept. 1735, † 21. Jan. 1783, der efter sin fader arvede Sneumgård. Denne medbragte hun til sit andet ægteskab med Hak Kampmann, 1747—1807 (der efter hendes død ægtede Henriette Zoega, oldgranskerens søster). — En søn af hende var Nikolaj Esmark Øllgård, f. 5. Okt. 1775, fra 11. Avg. 1830 til 4. Avg. 1854 biskop i Viborg, 1834—40 kongl. udnævnt medlem af stænderforsaml. † 4. Marts 1863. (Iøvrigt se om denne slægt O. Nielsen, „Gørding herred“ s. 56).
- II. Johan Kristian Fabricius, f. 1705. Han blev 1727 dr. med. i Halle, 29. Jan. 1729 fysikus i Tønder, 1. Juni 1761 læge ved Frederikshospital i København.

† 4. Maj 1775, g. m. Anna Henningsen. Deres søn var **Johan Kristian Fabricius**, f. 7. Jan. 1745.

Han kom 1762 til universitetet i Kbhvn, samme efterår med sin fætter Joh. Zoega til Upsala for at høre Linné (til 1764). Han studerede derpå i Leipzig, London og Edinburg. 1768 prof. i økonomi ved naturalteatret på Charlottenborg i Kbhvn. 1775 prof. i naturhistorie, økonomi og kameralia i Kiel. † 3. Marts 1808. Han ægtede 1771 Anna Cæcilia Ambrosius, f. Okt. 1747, † 18. Avg. 1820, d. af Thomas Baltasar A. fra Bredsted, overrets advokat i Flensborg, † 1782. Hun var bekendt som genstand for Klopstocks begejstring, korresponderede med ham osv., og var selv forfatterinde. — Fabricius var berømt naturforsker, han gav især læren om insekterne et helt nyt grundlag. Ligeledes skrev han værdifulde indlæg i tidens økonomiske spørgsmål, for bondens frihed m. m. (Hans avtobiografi i Kieler Blätter 1819. Hendes breve sst. I. II.; efterretninger i Zeitschr. f. d. gesch. der herzogth. VII. XIII.

Tredje gren.

Katrine Gyde Fabricius, ægtede 16. Nov. 1686 præsten Johannes Højer i Karlum, der døde 12. Febr. 1726. Han var søn af sin formand Andreas H., 1648—89. Børn:

I. **Andreas Højer** (Hojer), f. i Karlum 18. Maj 1690.

Efter undervisning i hjemmet og hos morbroderen i Løjt sendtes han 1706 til pædagogiet i Halle og kom året efter til universitetet sst., hvor han lagde sig efter lægevidenskaben, filosofi, stats- og naturret og historie. Krigen 1709 kaldte ham hjem og her fortsatte han sine studier, supplerede ved mindre rejser i de nærmeste lande. Efter Sønderjyllands inddragelse 1713 gik han til København, nærmest for at lære sin nye hovedstad at kende; men han holdtes tilbage i en tilfældigvis ledig plads som hovmester for gehejmeråd Joh. Georg Holsteins børn. Han kastede sig nu med energi over de nye forhold og udgav alt 1717 sin „kurzgefasste Dänemarkische Geschichte“ som lærebog for sine elever, medens han samtidig konkurrerede til et professorat i lægevidenskaben. Han kom i fejde med L. Holberg og udgav en fransk, derpå en latinsk literær avis o. s. v. 19. Juli 1721 trådte han i statstjenesten som sekretær ved

den norske matrikelkommission, og 30. Marts 1722 blev han kongl. historiograf med det hverv at fortsætte de af Amthor påbegyndte regeringsårbøger. Året efter sendtes han til hertugdømmerne for at gennemgå arkiverne og udtage hvad han kunde have brug for. Han skrev nu forskellige historisk-kritiske afhandlinger og årbøgerne for 1701—11. — 1726 blev han medlem af en møntkommission og justitsråd; 1729 kommitteret i kommerce- og politikollegiet samt bibliotekar ved det store kongl. bibl. — Ved tronskiftet mistede han alle sine embeder (Nov. 1730) og skrev nu sin berømte Fredrik 4.'s historie, som han 1733 tilegnede kronprinsen. I året 1734 blev han derpå professor i lovkyndighed ved universitetet, hvor han grundlagde den følgende tids nationale lovstudium. 1735 blev han kommitteret og sekretær i missionskollegiet; 1736 generalprokurør i danske kancelli; 1737 medlem af general-kirkeinspektionskollegiet og etatsråd samt formand for en kommission til at revidere lovbøgerne. Han døde 28. Avgust 1739 i Slesvig, hvor han fra 1734 var medlem af overretten.

Hans hustru Elsabe Margrete Amders var f. 3. April 1695 og datter af præsten Kristian A. i Burkarl (søn af Andreas A.) og hans faster Birgitte Margrete Højer.

Hun havde 10. Avg. 1717 ægtet Andreas Nissen på Store Tønde, af Hadstrupgård-slægten, og ved hans død arvet gården. Hendes broder, præsten Andreas Kristian i Burkarl, var g. m. Højers søster Margrete Kristine. — I ægteskabet med A. H. havde hun en datter Katrine Gyde, som ægtede Kai Rumohr på Røst i Angel. Få dage før mandens død fik hun (18. Avg. 1739) tilsikret forpagtningen af Satrupholm med 3 avlsgårde og alt bøndergodset på livs tid, for en afgift af 4200 rdl. årlig. Da godset 19. Nov. 1770 blev nedlagt, fik hun en betydelig affindelse. Hun boede endnu i Slesvig i året 1777. (Rørdam i Hist. samlinger og studier I. II.)

II. Katrine Højer, f. 13. Dec. 1698, † 19. Sept. 1730. Ægtede 9. Febr. 1717 Kristian Esmarch, præst i Bøl, f. 25. Nov. 1688, † 2. Juli 1744, søn af stadsfysikus dr. med. Henrik Kristian E. i Flensborg. Deres søn var Henrik Kristian Esmarch, f. 5. Sept. 1718, sin faders efterfølger i Bøl, † 2. April 1782. G. med Marie Grauer, præstedatter fra Klægsbøl, 1730—1805. Deres børn var:

A. **Kristian Hjeronimus Esmarch**, f. 6. Dec. 1752.

Han studerede i Göttingen og var her medlem af „Hainbund“ ; hans navn forekommer i flere af dets mest bekendte digte. Senere huslærer hos finansminister Kr. Ludv. Stemmann, omgangsven af Frederikke Münter (Bruun). Han var i flere år volontær i rentekammerets 2. slesvigske kontor og blev fuldmægtig den 14. April 1783. Men 20. Juni s. år udnævntes han til toldforvalter i Holtenau ved den da færdige Ejderkanal. 12. Avg. 1801 toldforvalter i Rensborg med overtilsyn over hele kanalen. † 1820. Bekendt af sit forhold til Georg Zoega. To Gange gift.

Af hans sønner er Heinrich Karl Esmarch bekendt som jurist; f. Okt. 1792, 1816 i Tyske kancelli, 1823 borge­mester i Sønderborg, 1834 overretsråd på Gottorp; afskediget 1850. Derefter i forskellige embeder i Tyskland. † 15. April 1863.

B. **Kristine Esmarch**, f. 23. April 1762, † 29. Avg. 1827; ægtede 26. Avg. 1785 Kristian Gottlieb Zahle, f. 9. Avg. 1752 i Hollingsted. Han blev 12. Maj 1784 præst ved Vemmetofte, 1799 i Slaglille. † 24. Juli 1817. Deres søn præsten Ernst Sofus Vilhelm Zahle, f. 19. Marts 1797, † 30. Marts 1837, var fader til præsten Peter Kristian og skolebestyrerinde Natalia Zahle (f. 15. Nov. 1825 og 11. Juni 1827).

Fjerde gren.

Andreas Fabricius; blev 1684 præst i Brede. † 1713. Hans søn Lorens Fabricius, f. 29. Jan. 1686, blev 1714 præst i Medelby. † 27. Avg. 1765. G. m. datter af sin formand Joh. Boethius. Han bibeholdt den danske prædiken, som ellers i hans tid afskaffedes i de egne. — Hans søn **Andreas Gottlieb Fabricius**, f. 1731, fra 1756 præst i Humtrup, 1788 i Ullerup, † 11. Sept. 1804. Han er bekendt af sit indlæg for det danske sprogs ret i kirken (3. Sept. 1780), som har givet hans navn plads på Skamlingstøtten. G. Zoega lærte ham at kende som en original og begavet personlighed.

Anders Momsen.
Rådmænd i Tønder.
† 1559 som fredløs.

Tomas Andersen
1544—88.

Tames Smed
i Flensborg, c. 1400.

Jens Hansen i Rudbøl.

Karsten Jensen † 1637.
~ Gyde Frodesdatter, † 1644.

Hans Thomsen.
1588—1650.

Andreas Th.
† c. 1680.

Katrine
~ Kr. Bluhme.

Joh. B. Bluhme
1681—1753.

Kr. Albrekt

Hans Emil.

Kr. A. Bluhme
1794—1866.

Anders Thomsen.
1577—1624.

Andreas Andersen m. *Elsabe.*
(*Amørs*) 1633—75.
1613—87.

Katrine, f. 1658.
~ Kr. Lund, Rinknes.

Anna Katrine Marie,
f. 1693. ~ H. Bahnsen.

Martin Bahnsen.
1719—1801.

Bartoldt.
1764—1831.

Marie Elise Margrete.
1812—44.

~ M. A. Jürgensen.

A. D. Jørgensen.

Joh. Kr. Fabricius.
1624—86.

Vilhad.
Pr. i Løjt.
† 1725.

Cæcilia.
1693—1772.

~ J. Zoega
Pr. i Vilstrup.
Vilh. Krist.
1721—90.

Georg Zoega.
1755—1809.

Erik.
1700—82.
Pr. Åbenrå.
Krist. Albrekt
Fabricius.
1734—1815.

Johan Kristian.
1657—1716.
Pr. i Hostrup.

Joh. Krist.
1705—75.

Dr. med. Tønder.

Joh. Kr. Fabricius.
1745—1808.

Katrine Gyde.
~ J. Højer,
Pr. i Karlum.
Andreas Højer.
1690—1739.

Andreas.
Pr. Brede 1684—1713.
Lorens, 1686—1765.
Pr. Medelby.
Andreas Gottlieb
Fabricius.
1731—1804.

IDA MARIE PEDERSENS SLÆGT.

Fædreneslægt.

Første slægtled.

Troels Jensen Hygom, gårdfæster i Tjæreborg ved Ribe. Han nævnes 1700 på en gård, tilhørende major Fr. Sehested til Krosgård; 1689 nævnes han endnu ikke. Hans hustru hed Maren; af børn nævnes Peder, Nils, Jens, Karl, Ane og Maren.

Andet slægtled.

Peder Troelsen, f. 18. Avg. 1703 i Tjæreborg, skoleholder sst. † ved juletid 1768. Ægtede 1. Juli 1731 Else Pedersdatter, f. 1. Marts 1705, d. af bonden Peder Ulf i Tjæreborg og hustru Maren, der var af præsteslægt. † 16. Nov. 1755. — De havde 10 børn, af hvilke dog foruden Troels kun Maren nævnes. Hun var f. 5. Avg. 1731. † 6. Maj 1796; g. m. sømand Søren Kristensen Lykke i Videbæk.

Tredje slægtled.

Troels Pedersen, f. 28. Febr. 1742. Han blev sat i malerlære, men viste så meget anlæg for tegning, at han blev lærer heri i forskellige familier på Fyn. 18. Maj 1770 beskikkedes han til tegnelærer ved Sorø akademi, i hvilken stilling han blev til sin død, 3. April 1816. — Han ægtede 11. Sept. 1773 Mette Sofie Krag, f. 25. Avg. 1748 i „Kalvehave-huset“, Rolstedsogn på

Fyn, og datter af skovfoged Henning Nielsen († Nov. 1774) og Ane Hansdatter († 15. Juli 1797). Hun døde i Sorø, 11. Maj 1834.

Danske kancellis missive til Sorø ridderlige akademi om en ridsemesters antagelse, 18. Maj 1770: (Troels) Pedersen skal antages, med årlig løn af 100 rdl. —

Indlæg: Gehejmeråd Reitzensteins forestilling til kongen af 29. Marts: „Af maitrene ved S. r. a. er 30. Jan. ridsemester Hertzog ved døden afgået. For igen at få denne vakante plads forsynet med et bekvemt subjektum, som akademiet kunde være tjent med og have honnør af, har jeg siden den tid anvendt muligste stræbsomhed“. Ingen har imidlertid villet gå ind på at tjene for den lave løn af 60 rdl. årlig, da stedet er dyrt: „Midlertid har dog tvende personer meldet sig hos mig angående tjenesten, ifald mere gage om året kunde fås, nemlig 1) en ved navn Petersen, der er ugift, for nærværende tid konditionerer i Fyn og har ved noget af sit arbejde, han har tilskikket mig, aflagt særdeles bevis på hans gode indsigt og færdighed udi tegnekunsten, og ellers lang tid i samme meget vel og grundig informeret adskillige adelige og fornemme folkes børn der i landet 2) den anden persons navn er Hans Nielsen fra København og har et ganske skikkeligt skudsmål fra prof. Pilo sammesteds“

Kirkebogen i Rolsted, mellem Nyborg og Odense, har følgende, hvis dagangivelser stemmer med Troels Pedersens optegnelser:

„1. Sept. 1748 døbt Henning Nielsens datter af Kallehave: nom. Mette Sofie.“ — „11. Sept. 1773 sammenviede Mrs. Troëls Pettersen, maitre ved ridder-akademiet til Sorø, og Mette Sofie Krag i Kallehavehuset; havde kongl. allern. tilladelse til at vies sammen uden foregående trolovelse og lysning.“ — „8. Nov. 1774 begravedes Henning Nielsen.“ — Huset i skoven Kallehave, ved Ferridslev by, beboedes af en skovfoged under Hellerup gård (Bendz, Efterretninger om Rønninge og Rolsted sogne, pag. 142):

Kongl. resolution g. rentekammeret, af 22. Maj 1816:

Tegnemester ved Sorø akademi, Troels Pedersens enke Mette Sofie Krag får fra nådsens årets udløb en årlig pension af

100 rdl. sølvværdi af akademiets kasse og en årlig udvisning af 5 favne bøgebrænde af dets skove.

I rentekammerets forestilling af 14. Maj hedder det: „Enken efter tegnemester T. P., der i begyndelsen af forrige måned er død, M. S. K., har forestillet, hvorledes den sygdom, hendes mand i nogle år har haft, betydeligen har sat dem tilbage, da hans liden årlige løn, under sådanne omstændigheder, ikke nær kunde tilstrække til deres nødtørfte udkomme, samt at hun, der nu er 68 år gammel og svagelig og som sådan mangler evne til at erhverve det nødvendige, ser med kummer fremtiden imøde. Hun ansøger derfor, samt da hendes mand har tjent ved akademiet i 45 år, om, i lighed med hvad forhen er bevilget enker efter andre lærere ved akademiet, at forundes en årlig understøttelse af dets kasse.

Ved at indsende denne ansøgning har gehejmekonferensråd og amtmand Stemann erklæret: at tegnemester Pedersens udmærkede retskaffenhed, nidkærhed og troskab havde erhvervet ham almindelig agtelse; at han og hustru ere sjældne eksempler på, hvad ved tarvelighed og vindskibelighed kan udrettes, da de, uagtet hans løn ikkun var højst ubetydelig og hans adgang til fortjeneste ved undervisning, i særdeleshed i de sidste 20 år ikkun meget ringe, dog have vidst at skaffe deres 6 børn en sådan opdragelse, at de 4 sønner have vist sig som duelige og agtværdige mænd i statens tjeneste og at også deres tvende døtre, hvoraf den ene er uforsørget, kunne ansés som mønstre på velopdragne fruentimmer, hvortil supplikantinden fortrinligen har bidraget, og at en så værdig betjents højaldrende enke derfor fortjener, at den stiftelse, hvilken hendes mand har tjent i næsten et halvt sekulum, at nyde en understøttelse, der kan sikre hende for trykkende næringssorger, så meget mere, som hende i den almindelige enkekasse ikkun er forsikret en pension af 30 rdl. og den afdøde ikke har kunnet efterlade nogen formue“

Børn:

Peder Pedersen, f. 19. Nov. 1774; student fra Roskilde skole 1793. Han blev 1796 huslærer hos konsul Olsen i Tanger og kort efter konsulatsekretær i Marokko. 12. Nov. 1802 konsul i Filadelfia; 22. Maj 1805 general-konsul i de forenede stater; 28. Juni 1815 ministerresident

og gehejme legationsråd; 22. Sept. 1826 konferenceråd. K. af D. —. Afskediget 6. Jan. 1830. † i Kbhvn. 16. Avg. 1851. — G. m. Anna Karoline Smith, † 14. Nov. 1878.*)

Henning Pedersen, f. 10. Dec. 1775 (se det følgende).

Sofie Frederikke Pedersen, f. 3. Dec. 1776. Hun var 1794 til 1802 française hos kammerherre Urne, derpå hos hertugen af Avgustenburg. Ægtede 26. Nov. 1807 møller Hans Henrik Jørgensen i Bromme mølle ved Sorø. † 1831.

Fredrik Wulf Karl Pedersen, f. 27. Dec. 1778. Han var fra 1802 elev i det kongelige kapel, hvorfra han på grund af svækket helbred afgik med pension som bratchist, 5. Sept. 1815. Han blev 5. Sept. 1822 musikk lærer ved Sorø akademi, til 23. Juni 1843. Organist i Sorø. † 17. Nov. 1854. Han ægtede 7. Okt. 1808 Benedikte Sabine Borch, d. af professor Kasper Abr. Borch og Anna Margr. Rosenstand-Goiske, f. 29. Jan. 1780, † 19. Marts 1847.**)

Kristiane Katrine Pedersen, f. 9. Juni 1782, † 11. Juni 1861. Hun ægtede 23. Avg. 1817 skovrider Kristian Heinrich Sofus Seehusen ved Sorø akademis skove (f. 19. Jan. 1789).

Ove Kristian Pedersen, f. 10. Febr. 1786. Han blev 9. Sept. 1803 sekondløjtnant i flåden; 25. April 1809

*) Af deres børn er

Anne Sophy g. m. højesterets-advokat Karl Kr. Vilh. Liebe, f. 30. Nov. 1820.

Marie Karoline, † 18. Dec. 1842, g. m. orlogskaptajn Peter Kristian Holm, f. 25. Dec. 1807, død 2. Okt. 1864, efterat have taget del i kampen ved Helgoland.

William og Julius Pedersen, søofficerer.

**) Deres efterslægt opregnes hos J. Vahl, Slægtebog over afkommet af Kr. Nielsen s. 209 f. — Af børnene var Rudolf Fredrik læge (overlæge og distriktslæge); Adolfine Marie ægtede sin fætter Tomas Vilhelm. Teodor Avgust døde ugift i Caracas som musikk lærer; Louise, Karoline, Kamilla og Mikaeline er ligeledes døde ugitte.

premierløjtnant; 24. Sept. 1815 kaptajnløjtnant. 28. Jan. 1809 ridder af Danebroge (på Rosenborg). † Juli 1821 som chef på korvetten Najaden, i Vestindien. Ægtede 31. Marts 1811 Oline Henriette Barfred, d. af justitsråd J. L. B., f. 1788, † 11. Maj 1872. *)

Fjerde slægtled.

Henning Pedersen, født i Sorø 10. Dec. 1775. Han tog landmålereksamen og blev 7. Maj 1794 udnævnt til landmåler, 27. Sept. 1797 til landinspektør, med bolig i Sorø. 22. Marts 1801 blev han løjtnant i det søndre sjællandske landeværnsregiment; 8. Marts 1808 kaptajn i den danske artilleribataljon, fra 20. Sept. s. år med kommando på Amager (bolig i København), til 22. Febr. 1814 (afskediget med titel af major og 184 rdl. pension). 4. Maj 1816 fik han overdraget udskiftningen på Bornholm og boede fra nu af i Rønne; han havde fra 20. Juli 1822 en årlig løn af 600 rdl., foruden betaling for de udførte arbejder. I Rønne oprettede han i Dec. 1825 en geometrisk tegneskole og gav i de fire første vintre ene undervisningen; stiftede senere med understøttelse af det Reiersenske fond lignende tegneskoler i Slagelse og Roskilde (1830—31). 1834 landvæsenskommissær på Bornholm. Udgav s. år en „Geometrisk tegneskole“, i 40 kobberskukne plader med tekst. Samtidig havde han forfattet en „Vejledning for landmænd til selv at opmåle, beregne og inddele deres jorder“, der af rentekammeret varmt

*) Af deres børn ægtede Elise Sofie (1812—42) sin fætter Georg P. — Ove Kristian (12. Avg. 1813 — 25. Sept. 1873) var søofficer, tilsidst kommandør (27. Nov. 1869 til 30. Maj 73 direktør for marineministeriet), g. m. Johanne Eide, søster til overførster, kammerherre E. — Lavra Truelsine (f. 1814), g. m. konsul Daniel Otto Kr. Isachsen i Kristianssand. — Oline Henriette (f. 1816) g. m. møller Sarauw i Sorø. — Peter (f. 1817) grosserer i København; g. m. Bolette Barfred. — Tomas Vilhelm (28. Jan. 1820 — 12. Marts 1859) søofficer og maler; g. m. forannævnte Adolfine M. P. (Sønner: Viggo og Thorolf, malere).

anbefalede kongen til udgivelse; men ved resol. af 9. Juni 1835 afslog denne uventet indstillingen, fordi trykkefriheds-selskabet ligeledes vilde støtte udgivelsen. Bogen kom således slet ikke ud. Død i Rønne 7. Febr. 1837.

Han ægtede 19. Nov. 1797 Sofie Karoline Voigt, f. 20. Juli 1773, datter af klokkeren i Sorø Johan Georg Voigt, f. 25. Juli 1737, † 25. April 1816, og Elisabet Margrete Als, f. 21. Sept. 1744 på Avnø, † 28. Maj 1817 (se det følgende s. 65). Hun døde i Rønne 26. Febr. 1844.

Kongl. resol. gennem rentekammeret, af 14. Marts 1818:

Afskediget major, landinspektør H. Pedersen får en gratifikation af 800 rdl. navneværdi, og det pålægges r. k. når en vakance i de bestemte landinspektørgager indtræffer, nærmere at forelægge hans ansøgning om en fast årlig gage. — Der var ved resolution af 17. April 1811 bestemt 10 faste gager for de ældste og dueligste af dem, der deltog i matrikuleringsarbejderne, 5 på 600 og 5 på 400 rdl.; men da han dengang stod i militæretaten tildeltes de forskellige landinspektører, af hvilke de fleste var yngre end han. R. K. udtaler, at han ellers efter sin duelighed og alder sikkerlig vilde have fået en af disse pladser. [Lignende gratifikationer bevilgedes i de følgende år].

Kongl. resol. g. R. K., af 22. Juli 1822:

Major H. P. får tillagt 400 rdl. salær for årets første halvdel, samt for fremtiden en årlig løn af 600 rdl. sølv for at forestå udskiftningsarbejdet på Bornholm. Dermed bortfalder hans militære pension af 184 rdl. sølv. I forestillingen hedder det: „Denne duelige landinspektør er ikke alene ansat ved matrikuleringsarbejdet på Bornholm, men forestår også udskiftningsvæsenet sammesteds, hvilket hidtil ikkun såre lidet har kunnet fremmes. Vigtigheden af at udskiftningen kommer i stand også på Bornholm, er imidlertid afgjort, og dertil vilde det vistnok særdeles meget bidrage, om ved en fast årlig understøttelse kunde gives major Pedersen en passende opmuntring til med iver at fremme denne sag. De bekymringer for nød-

tørfdigt udkomme, som nu nedtrykker hans mod og have haft en uheldig indflydelse ikke alene på hans dygtighed, men der ved også på hans økonomiske forfatning, der er afhængig af hin, vilde for eftertiden ophøre, når ham allern. måtte forundes en fast årlig indtægt, på hvilken han med sikkerhed kunde gøre regning.“

Børn:

Sofie Elisabet, f. 18. Febr. 1798; 9. Febr. 1816 g. m. Hans Erik Colding Saaby, godsforvalter på Frisenborg. † 1866. Børn:

Karoline, f. 1817, g. m. Vodskov, i Randers.
Søn: Hans Såby Vodskov, f. 1847. Forfatter.

Viggo Saaby, docent i dansk sprog og literatur.

Harald Georg Saaby, sognepræst, f. 21. Juni 1838.
G. m. Sara Malvina Bentzen, f. 14. Maj 1842.

Troels Georg, f. 22. Jan. 1800. Grosserer i København, ejer af Vilders plads. † 9. Maj 1877. G. 1) Elise Sofie Pedersen, d. af O. Kr. P. (se foran), f. 1812, † 12. Marts 1842. 2) 21. Febr. 1851 Betzy Marie Barfred, d. af kapt. Fred. Mat. B. på Benzonsdal og Anna Marie Hoffgård, f. 1816, † 10. Juli 1881.

Børn: Sofie Karoline Henriette, f. 12. Sept. 1833.
Julie Charlotte, f. 1. Okt. 1837. Georg, f. 23. Febr. 1852. Emma Cæcilie, f. 9. April 1856.

Karl Ferdinand, f. 2. Maj 1803. Kunstmaler. † 11. Sept. 1875.

Ida Kristine Frederikke, f. 22. Juni 1806. † 6. Jan. 1894.

Marie Nikoline, f. 18. April 1808. † på Bornholm 1854.

Frederik Peter Kristian og Kristian Peter Frederik, f. 11. Juli 1812. Den sidste døde 10. Dec. s. år. Den første se i det følgende. Fred. VI lod sig repræsentere ved deres dåb som gudfader.

Helene Hansine Sofie, f. 18. Maj 1816 i Snorom ved Frisenborg; g. m. fuldmægtig Møller i Hasle. † 27. Juni 1887.
Børn: Julius Møller, skolelærer. Sofie. Elise. Ida.

Femte slægtled.

Fredrik Peter Kristian Pedersen, f. i Kbhvn 11. Juli 1812. Sæbesyder. Opholdt sig flere år i Bergen og bosatte sig 1847 i Randers. 7. Okt. 1845 ægtede han i København Jakobia Martine Erstad, f. 22. Febr. 1818 i Bergen (se det følgende). † 24. April 1876.

Børn:

Ida Marie, f. 17. Okt. 1847.

Georg Karl, f. 28. Febr. 1850. Han kom som smed på statsbanernes maskinværksted i Århus og blev lokomotivfører. Han blev dræbt ved et større ulykkestilfælde ved Hansted, 2. juledag 1876. G. m. Kirsten Marie Nilsdatter, d. af murer Nils Jensen i Bjørstrup, f. 24. Nov. 1853. Søn: Georg Karl, f. 10. Sept. 1876.

Robert Jakob, f. 28. Sept. 1851. Ansat ved de jydsk statsbaner (Grenå). Hustru Mariane.

Henning Voigt, f. 2. Juni 1855. Bogbinder i Randers. G. m. Henriette Hjaltelin.

Fredrik Erstad, f. 24. Marts 1857. Gørtler i Århus. G. m. Johanne Stensen fra Hobro.

Mødreneslægt.

Første slægtled.

Jakob Erstad, boede på gården Erstad (Land præstegæld på Oplandene; Torpen, tidligere Ullensager sogn). Han døde ved år 1825, 92 år gammel. Hustru Marta.

Sønner: Jakob, faderens efterfølger. G. m. Helge.
Børn: Jakob, Jakobia.

Ole (næste slægtled).

Andet slægtled.

Ole Jakobsen Erstad. Købmand i Bergen, † 1838. G. 6. Jan. 1811 med Pernille Rognaldsen, f. 1787 i Gylster, Bergen stift. † 10. Febr. 1828.

Børn: Jakobia Martine (næste slægtled).

Robert Kristoffer Heiberg Erstad, f. 1821, sømand, † 1848 G. m. Kristine Vilman. Sønner: Ole og Jens, maskinsmedde i Bergen.

Jakob Mår Erstad, f. 1824; var skrædder og forlod 1844 sin fødeby.

Tredje slægtled.

Jakobia Martine Erstad, f. i Bergen 22. Febr. 1818. Ægtede 7. Okt. 1845 Fr. P. K. Pedersen. Enke 24. April 1876.

Fjernere slægt.

Mads Sørensen Lyngå, præst i Lyngå ved Randers, sammen med og efter sin fader **Søren Madsen Ørsted**, der var født 1610 af bondeslægt i Ørsted, fra 1634 rektor i Randers, 25. Marts 1641 præst i Lyngå, 1664 provst i Sabro herred, † 1684. Sønnen tiltrådte 1674, blev 1699 provst; † 1713.

Fra hans to døtre, Elisabet og Inger, nedstammer de følgende slægter.

Elisabet ægtede Søren Mogensen Vadskær, der først havde været fuldmægtig hos regimentsskriver krigsråd M. Ulsø i det Dronningborgske rytterdistrikt, derpå forpagter på Lengsholm ved Sæby og endelig forpagter på Vadskær gård, nær Vesterhavet og Limfjorden.

Inger ægtede Jørgen Nielsen Hjersing, præst i Lyngå sammen med og efter sin svigerfader, 16. April 1707 til † 17. Sept. 1754.

Første gren.

Kristence Helene Vadskær, datter af S. M. Vadskær og Elisabet Lyngå, var opnævnt efter en datter af gen. l. Johan Rantzov til Ørslevkloster, g. m. gen. Kr. Fr. Levetzov til Restrup; hun tog sig af hendes opdragelse.

23. September 1743 ægtede hun i København Jørgen Pedersen Als, som 16. Okt. 1741 havde fæstet huset på Avnø (i Vordingborg bugt), der oplodes ham af hans fader **Peder Jensen Als**; denne havde fæstet det 4. Maj 1718, efterat det var opladt

ham af Peder Kristensen Visbjerg, rimeligvis hans svigerfader. Øen var udlagt til græsning til Vordingborg ladegård og havde kun det ene hus, hvis beboere skulde føre tilsyn med den og de i søen omkring den stående stengærder o. s. v.

I anledning af brylluppet lod hendes broder en sang trykke, i hvilken han omtaler hendes „skønne gaver til skjaldrekunsten“ og beder hende ikke at glemme denne på sin ensomme ø. — 21. Sept. 1752 bortfæstedes huset på Avnø til „frikarl“ Terkel Pedersen Valsdorf, som efter Jørgen Als's død vilde ægte enken. Han boede endnu 1762 på øen med hustru, karl og pige, samt „et vanvittigt menneske“.

Hendes datter var Elisabet Margrete Als, født på Avnø 21. Sept. 1744, som ægtede Johan Georg Voigt, f. 25. Juli 1737 i Jylland, student fra Odense 1757, derpå huslærer, fra 1765 hos gehejmeråd Reitzenstein på Sorø; 17. Maj 1771 klokker og kordegn ved Sorø kirke. Hun led af en stille sindssygdom.

Datter: Sofie Karoline Voigt, født 20. Juli 1773, † 27. Febr. 1844. Ægtede 19. Nov. 1797 landinspektør Henning Pedersen (se foran).

En søn af S. M. Vadskær og Elisabet Lyngå var digteren professor **Kristian Fredrik Vadskær (Wadskier)**, f. 1712 på Ørslev kloster, opnævnt efter ovennævnte general Levetzov, der hjalp ham frem i Sæby skole og på universitetet.

Fra 1730 studerede han historie, islandsk og humaniora; var 1735—40 amanuensis hos Erik Pontoppidan, som han gik tilhænde ved sine historiske studier, og udgav 1738—40 Wielands „lærde tidender“. Han optrådte nu tillige som digter og udgav 1741 i anledning af Kristiansborgs fuldførelse sin „Poetiske skueplads“. Ved kongl. resol. af 9. Avg. 1741 fik han 100 rdl. årlig som sekretær i medaljekommissionen, som 2 år efter gik over til et videnskabernes selskab. I en del år var han nu den mest ansete digter og smagsdommer, ligesom han stod i personligt forhold til og fremdroges af samtidens historikere, Gram, Langebek, Holberg, Pontoppidan og Rostgård; men hverken i den ene eller den anden retning havde han nogen større selvstændig begavelse. 7. Juli 1747 udnævntes

han til professor i historie ved Sorø akademi, og da han her fik sin afsked 1751, udnævntes han 18. Dec. s. år til professor i poesi ved universitetet. Han døde 9. Nov. 1779 (Levned i Wolffs journal 1816).

Hans søn Tøger Løvenbalk Vadskær, 1770—1846 var major, brygger i Kbhvn. (J. Davidsen, Københavnerliv, s. 263 ff.). Datteren Johanne Frederikke ægtede Peder Goiske Hage, købmand på St. Croix, hvis datter Kristiane Arnette atter ægtede Sten Andersen Bille, 1830—54 ministerresident i Filadelfia († 1860). Deres søn var diplomaten Torben Bille, 1819—83.

Anden gren.

Ellen Katrine Hjersing, d. af Jørgen H. og Inger Lyngå, var f. c. 1711, begravet 5. Avg. 1750. Ægtede 1727 Krist. Albert Sadolin, f. 1700, præst ved Sortebrødre kirke i Viborg, † 1774. Datter:

Margrete Sadolin, f. Juni 1738. † Febr. 1810. Ægtede Jakob Utzen Hornemann, f. 1720, kapellan kos sin svigerfader, 1761 præst på Ærø, † 1787. Børn:

1. **Kristian Hornemann**, f. 1759 i Viborg; tog 2. April 1784 den store filologiske eksamen, 1786 informator for de kongelige pager. Gik 1791 til Jena for at studere Kants filosofi. † 23. Okt. 1793. Han var en ypperlig begavet, videnskabelig anlagt natur, med udbredt dannelse og rige kundskaber, især i de historiske og filosofiske fag. Han var stærkt greben af Kants filosofi, som han i sine sidste 10 år dyrkede frem for alt andet, og holdt forelæsninger over den året før sin død. 1795 udkom et bind: „Kr. H.'s efterladte filosofiske skrifter“.
2. Ellen Katrine Hornemann, f. 1763. † 22. Okt. 1827. Ægtede 1786 Morten Thomsen Bredsdorf, f. 1757 i Ollerup, 1790 præst i Vester Skerninge, senere provst. † 2. Maj 1841. Søn:

Jakob Hornemann Bredsdorf, f. 8. Marts 1790 i Vester-Skerninge; 1809 student fra Nykøbing, 1814 teol. kandidat og 30. Jan. 1817 doktor i filosofien. Rejste udenlands fra Maj 1817 til Sept. 1819, med længere ophold i Berlin og Paris. 13. Nov. 1819 til 18. Sept. 1821 adjunkt i Roskilde. April 1822 assistent ved det kongl. natural-musæum; Maj 1823 lektor i mineralogi ved universitetet; 24. Maj 1828 lektor i mineralogi og botanik i Sorø. 2. Dec. 1839 medlem af det kongl. danske selskab for fædrelandets historie og sprog. † 16. Juni 1841 i Vester-Skerninge.

Ægtede 1829 Petrine Jakobine Møller, d. af biskop Rasmus Møller, søster til Povl Martin M., f. 16. Marts 1801. Bredsdorf optrådte som forfatter både i sine egenlige lærefag, botanikken og geologien, og i dansk sprogvidenskab og historie. Dette sidste var af størst videnskabelig betydning. Hans afhandling om „årsagerne til sprogenes forandringer“ (1821) er endog i den nyeste tid bleven udgivet påny som svarende til sprogvidenskabens nyeste standpunkt. Ligeledes gav han værdifulde bidrag til vor ældste historie. Alt hvad han har syslet med, viser, at han var i besiddelse af en sjælden videnskabelig sans og produktionsevne.

3. **Karen Johanne Hornemann**, f. 1765, † 30. Jan. 1807. Ægtede 1788 Jens Bindsbøl, f. 1756 i Åstrup, 1788 præst i Bringstrup, 1797 i Ledøje. † 19. Juli 1830. Han er forfatter til det „forsøg til Kr. Hornemanns karakteristik“, som findes foran hans filosofiske skrifter. Sønner:

Severin Klavdius Vilken Bindsbøl, f. 16. Febr. 1798 i Ledøje, 16. Nov. 1851 biskop i Ålborg stift, 22. Sept. 1856 i Låland-Falster stift. 1866—70 landstingsmand. † 30. Jan. 1871.

Mikael Gottlieb Birckner Bindsbøll, f. 5. Sept. 1800.

Stod først i lære hos en møllebygger i Kbhvn., hvor han blev svend; gik derpå til kunstakademiet og foretog en rejse i Tyskland og Frankrig med H. K. Ørsted 1822—23. Senere var han bygningskonduktør hos bygningsinspektør Koch. Fra sommeren 1834 til slutningen af 1838 i Italien og Grækenland; derefter medlem af

akademiet; bygningsinspektør i Holsten, fra 1849 i Nørre Jylland, 1851 i Kbhvn. Opførte Thorvaldsens musæum, hvortil han alt havde gjort udkast 1834; det fuldendtes 1847. † 14. Juli 1856.

4. **Jens Vilken Hornemann**, f. 6. Marts 1770 i Marstal, † 30. Juli 1841.

Han undervistes af sin fader til sit 19. år, derefter et par år af sin mosters mand M. T. Bredsdorf i Vester Skerninge, endelig 2 år i København; 1788 dimitteredes han af sin mosters mand J. Bindsbøl. Studerede derefter botanik og vandt den i 1793 af Johan Bülow udsatte præmie for en dansk økonomisk plantelære (1796). Efter et par års ophold i udlandet udnævntes han 5. Juni 1801 til lektor i botanik ved den botaniske have og blev 1805 udgiver af *Flora Danica*; han udgav hefterne 22—39 og berejste i den anledning alle rigets egne. 23. April 1808 ekstraordinær, 18. Juli 1817 ordinær professor i botanik. Medlem af videnskabernes selskab, æresdoktor i filosofi og etatsråd. Tre plantearter er opnævnte efter ham. (Avtobiografi i Geneal. og biograf. arkiv, 315—32). Søn: Klavs Jakob Emil, 1810—90, dr. med., bekendt af sin nidkære virksomhed for det offentlige sundhedsvæsen,

5. **Henriette Kristine Hornemann**, f. 1772, † 1845. Var to gange gift: 1) 17. Juli 1795 med præsten Mikael Gottlieb Birckner, 1756—98, bekendt politisk-filosofisk forfatter; 2) 13. Nov. 1803 med Jonas Collin, 1776—1861, bekendt fremragende embedsmand. Af hendes børn ægtede Marie Adolfine Birckner, f. 1796, Kasper Johannes Boye, 1791—53, præst (i Søllerød, Helsingør og København) og digter, medens Edvard Collin, f. 1808, er bekendt som embedsmand, literær samler og ven af digteren H. Kr. Andersen.

En anden datter af K. A. Sadolin og Ellen K. Hjersing, Dorotea Hjersing, f. 1739, ægtede 1761 Hans Severin Rafn, landstings-prokurator i Viborg († 1783), og havde sønnen **Karl Gottlob Rafn**, 1769—1808, bekendt som botaniker („Danmarkes og Holstens flora“ og „udkast til en plante-fysiologi“, 1796) og embedsmand i kommercekollegiet. Hans datter, Emilie Rafn, f. 1801, ægtede advokat, senere

herredsfoged Maximilian Franciscus Blaunfeldt, f. i Åbenrå 1799, † 1880, bekendt fra sin politiske virksomhed i Sønderjylland.

Tredje gren.

Nille Hjersing, d. af Jørgen Hjersing og Inger Lyngå, f. 1713, † 1762. Ægtede Kristen Jensen Høst, f. 1708 i Havrom, † 1752, præst i Hvitten, provst. Deres søn var Jørgen Hjersing Høst, 1734—94, fra 1760—76 i Marokko og Vestindien, senere i det udenlandske departement. Ansét forfatter. G. m. Birgitte Hinrikke Krag, 1754—1831, d. af oberst Jens Krag i Vestindien. Søn:

Jens Krag Høst, f. 15. Sept. 1772 på St. Thomas; blev 1788 dimitteret til universitetet af Fred. Snedorf; Jan. 1792 kand. juris; prokurator ved hof- og stadsretten. Alt samme år optrådte han i litteraturen med oversættelser fra fransk, og 1795 med en oversættelse af Thorilds politiske skrifter; samme år udgav han tidsskriftet „Nordia“. 1796 stiftede han sammen med Baggesen, Nyerup og Pram „det skandinaviske literaturselskab“, ved hvilket han i de 6 første år var sekretær; 1798 opholdt han sig nogen tid i Stokholm og Upsala. Han var en af de første og ivrigste til at arbejde for en literær forbindelse med Sverige, udgav en svensk håndordbog osv. — 29. Maj 1801 blev han assessor i hof- og stadsretten, men mistede atter sit embede ved højesteretsdom 1808. 1. Okt. 1817 doktor juris. 1819 tilstodes der ham en årpenge, 1838 flyttede han ud på Islegård ved Kbhvn. og døde her 26. Marts 1844. Ægtede 17. Sept. 1802 Susanne Margrete Oxholm, d. af kapt. i søetaten Jørgen O., f. 4. Febr. 1786; de separeredes 1822 og hun ægtede derpå den senere overfinansbogholder, etatsråd Nils Fr. Bernhard Schiern (1789—1853); † 17. April 1845.

Høst udfoldede en meget rig forfattervirksomhed; han udgav tidsskrifter, oversatte og bearbejdede andres skrifter, men var tillige

selvstændig videnskabsmand. Især dyrkede han historien, særlig den samtidige; han fulgte således begivenhederne i Sverige og skrev jævnlige om dem. Af størst betydning er dog hans skrifter om Danmarks historie under Kristian VII's regering og hans fremstilling af Struensee; talrige biografier af samtidige statsmænd og forfattere slutter sig hertil. Personlige forhold, mangelen på evne til at samle sig tilstrækkelig på enkelte emner, og måske især de ugunstige politiske forhold, der ikke lod en frisindet mand få lejlighed til historisk forfattervirksomhed af den art, som mest tiltalte Høst, gjorde, at betydelige evner og en beundringsværdig flid kun bar så få frugter af varig betydning. Søn:

Fredrik Eginhard Amadæus (Høst) Schiern, fødtes i Høsts ægteskab 22. Nov. 1816. 1839 kand. jur., 1842 magister. Han holdt fra 1844 historiske forelæsninger; 1847 lektor, 18. Maj 1851 prof. ved universitetet. † 16. Dec. 1882.

Hans historiske forfattervirksomhed var på sin vis glimrende, men spredt og uden indre sammenhæng. Han hørte til de mere talentfulde mænd i den national-liberale samfunds- og åndsretning og forenede høj dannelse med rige kundskaber og mangesidige iagttagelser fra rejser; men hans produktive trang og evne stod ikke i forhold til den personlige begavelse.

